

ICIP WORKING PAPERS:
2013/02

Conflicte, pau i democràcia en l'àmbit local: Una proposta d'anàlisi comparativa

Institut de Govern i Polítiques Públiques - IGOP

INSTITUT
CATALÀ
INTERNACIONAL

PER LA PAU

Conflicte, pau i democràcia en l'àmbit local: Una proposta d'anàlisi comparativa

Institut de Govern i Polítiques Públiques - IGOP

Equip d'investigació:

Mercè Cortina i Oriol, Ricard Vilaregut i Sáez, Pedro Ibarra i Güell,
Salvador Martí i Puig, Helena Cruz i Gallach, Marc Martí i Costa

Direcció / coordinació:

Joaquim Brugué Torruella

**Institut Català Internacional per la Pau
Barcelona, Maig 2013**

Aquest estudi és fruit de la convocatòria d'ajuts a la recerca RICIP, concretament correspon al projecte d'investigació “Conflicte, pau i democràcia en l'àmbit local. una proposta d'anàlisi comparativa” realitzat per un equip d'investigació de l'Institut de Govern i de Polítiques Públiques (IGOP) dirigit per Joaquim Brugué.

Institut Català Internacional per la Pau

Gran Via de les Corts Catalanes 658, baixos · 08010 Barcelona

T. +34 93 554 42 70 | F. +34 93 554 42 80

<http://www.icip.cat>

Editors

Javier Alcalde i Rafael Grasa

Consell Editorial

Pablo Aguiar, Laia Balcells, Alfons Barceló, Gema Collantes-Celador, Caterina Garcia, Abel Escribà, Tica Font, Antoni Pigrau, Xavier Pons, Alejandro Pozo, Mònica Sabata, Jaume Saura, Josep Maria Terricabras i Léonie Van Tongeren

Maquetació

ICIP

ISSN

2013-5793 (edició en línia)

DL

B. 15052-2013

AUTORS

Joaquim Brugué és catedràtic de Ciència Política i de l'Administració en el departament de Ciència Política i Dret Públic de la Universitat Autònoma de Barcelona i director de l'Institut de Govern i de Polítiques Públiques (IGOP).

Aquesta investigació ha estat liderada per Mercè Cortina, experta en democràcia participativa i desenvolupament comunitari i doctora en ciència política per la UPV-EHU

L'Institut de Govern i Polítiques Públiques (IGOP) és un institut universitari propi de la Universitat Autònoma de Barcelona, format per investigadors procedents majoritàriament de la ciència política i la sociologia, però també de la geografia, l'economia, l'antropologia, el dret i les ciències ambientals.

L'IGOP és un espai de debat, de generació i intercanvi de coneixement, compromès amb el rigor i l'excel·lència científica. I vol ser, alhora, espai de formació, d'aprenentatge mutu i d'intervenció en els processos de transformació social, en complicitat amb els agents socials que treballen sobre el terreny.

RESUM

En els darrers anys hem vist com han sorgit en l'àmbit local diversos conflictes entorn a l'ús i la gestió del territori. Què tenen en comú i amb què es diferencien els conflictes d'arrel i temàtica diferent? Com són les respostes institucionals a aquests conflictes locals? I finalment, quins serien els instruments més adequats per vehicular els conflictes en un àmbit de diàleg entre les diferents parts?

La recerca que aquí plantegem té com a objectiu mirar cap a aquests conflictes locals de realitats administratives diferents per bé que sota una mateixa estructura jurídica estatal - Catalunya i el País Basc. En aquesta investigació volem, des d'una perspectiva de construcció de pau en un sentit ampli del terme, observar com s'han desenvolupat aquests conflictes, quines respostes han tingut i com s'han gestionat des d'aquesta òptica de la que partim. La hipòtesi principal descansa en que una inversió metodològica en participació ciutadana – en clau preventiva, és a dir potenciant els mecanismes orgànics i relacionals- repercutirà en una resolució democràtica dels conflictes. L'objectiu final és presentar un receptari de propostes que ajudin a convertir futurs conflictes en oportunitats per l'aprofundiment de la democràcia en clau local.

Paraules clau: construcció de pau, governabilitat, gestió de conflictes, polítiques públiques, conflicte territorial, democràcia local.

ABSTRACT

In recent years we have seen have appeared various local conflicts around the use and management of the land. What they have in common and how they differ? How are institutional responses to these local conflicts? And finally, what would be the most appropriate instruments to convey the scope of conflict in a dialogue between the various parties? The research we propose here is to look at these local conflicts in different administrative realities though under the same legal structure state - Catalonia and the Basque Country. In this research we want, from a perspective of peace building in the broadest sense of the term, see how these conflicts have developed, how and what answers have been managed from the perspective of that part. The main hypothesis rests on a methodological investment in citizen participation - the key preventive mechanisms is promoting organic and relational-affect a democratic resolution of conflicts. The ultimate goal is to present a recipe for future proposals to help turn conflict into opportunities for deepening democracy in the local area.

Keywords: peacebuilding, governance, conflict management, public policy, territorial conflict, local democracy.

RESUMEN

En los últimos años hemos visto como han surgido en el ámbito local varios conflictos en torno al uso y la gestión del territorio. ¿Qué tienen en común y en qué se diferencian? ¿Cómo son las respuestas institucionales a estos conflictos locales? Y finalmente, ¿cuáles serían los instrumentos más adecuados para vehicular los conflictos en un ámbito de diálogo entre las diferentes partes?

La investigación que aquí planteamos tiene como objetivo mirar hacia estos conflictos locales de realidades administrativas diferentes aunque bajo una misma estructura jurídica estatal - Cataluña y País Vasco. En esta investigación queremos, desde una perspectiva de construcción de paz en un sentido amplio del término, observar cómo se han desarrollado estos conflictos, qué respuestas han tenido y cómo se han gestionado. La hipótesis principal descansa en que una inversión metodológica en participación ciudadana - en clave preventiva, es decir potenciando los mecanismos orgánicos y relacionales - repercutirá en una resolución democrática de los conflictos. El objetivo final es presentar un recetario de propuestas que ayuden a convertir futuros conflictos en oportunidades para la profundización de la democracia en clave local.

Palabras clave: construcción de paz, gobernabilidad, gestión de conflictos, políticas públicas, conflicto territorial, democracia local.

SUMARI

1. Introducció.....	8
2. Els conflictes territorials.....	10
3. Una qüestió clau: la democràcia local i la governança.....	12
4. De la gestió del conflicte a la construcció de pau.....	16
5. Mapa de variables: anàlisi dels conflictes i construcció de pau.....	18
6. Introducció del casos.....	27
6.1 El Quart Cinturó.....	27
6.2 El Tren d'Alta Velocitat (TAV).....	31
6.3 El forat de la Vergonya.....	33
6.4 Zorrotzaurre.....	34
7. L'anàlisi del casos.....	37
8. A manera de conclusió: el model integrat com a model per a la construcció de pau.....	48
9. Fonts i referències bibliogràfiques.....	54

ÍNDIX TAULES

TAULA 1: Actes i actuacions en el marc de la campanya contra el quart cinturó.....	28
TAULA 2: Resultats de les consultes socials entorn al Tren d'Alta Velocitat a la Comunitat Autònoma Basca.....	32
TAULA 3: Les parts del conflicte. Actituds.....	40
TAULA 4: Actituds vers el conflicte. El model de participació.....	42
TAULA 5: Resultats electorals dels municipis en el traçat del 4C.....	44
TAULA 6: Resultats electorals dels municipis en el traçat del TAV.....	45
TAULA 7: El paradigma niat.....	47

ÍNDIX FIGURES

FIGURA 1: La perspectiva niada del conflicte.....	23
FIGURA 2: La progressió del conflicte	25
FIGURA 3: La dimensió temporal de la construcció de la pau.....	48
FIGURA 4: Un marc integrat per a la construcció de pau	49

1. INTRODUCCIÓ

En els darrers anys hem pogut veure com s'han estès una gran quantitat de conflictes lligats al territori. Aquests conflictes, que com hem pogut veure, han anat guanyant cada cop més rellevància, tant en l'àmbit social com en l'acadèmic, passant sobretot pel mediàtic, se'ns presenten de moltes maneres diferents -més grans, més petits, més intensos o menys, més o menys confrontatius, etc.- però tenen, tots ells, un element en comú: es donen en un context que podríem definir com un moment de crisi socioambiental i de crisi de la democràcia a l'hora que, el territori i la seva gestió, ha esdevingut un dels elements claus en el model de creixement implantat en el marc de la globalització. Així, davant d'aquest escenari se'ns planteja, des de diferents àmbits, un debat sobre la relació triangular entre el conflicte lligat a la gestió i l'ús del territori, la crisi socioambiental i la crisi democràtica. I es que les pràctiques agressives sobre el territori s'han vinculat reiteradament a deficiències democràtiques, portant-nos cap a escenaris de conflicte.

En aquesta recerca pretenem abordar aquesta relació partint de la idea que la crisi de la democràcia i la crisi socioambiental no només es poden analitzar de forma conjunta, sinó que ambdós son inseparables en el sentit que les relacions de poder i les relacions amb l'entorn formen part de la mateixa cara de la moneda. Més concretament, el que pretenem es veure com, més enllà de la gestió del conflicte, es poden donar a partir d'ell i a través de l'aplicació de propostes que s'ha fet en el marc de la construcció de la pau, possibilitats per a que es transformin les estructures de poder, o si més no, se li doni una sortida democràtica o centrífuga del procés de democràcia i, per tant, es doni lloc a un escenari potencialment democratitzador.

Per fer-ho, ens centrarem, com hem dit, en els conflictes que tinguin com a comú denominador la qüestió de l'ús i la gestió del territori tot emmarcant-los com a conflictes socioambientals, és a dir, conflictes fruit de canvis no naturals que es produeixen en l'entorn com a conseqüència de la intervenció humana. Aquests, com veurem, tindran trets diferenciats en quant a l'escala i en quant a l'arrel del propi conflicte, així com la situació geogràfica i el context polític on es donen: per un costat, conflictes de caràcter urbanístic, el barri de Zorrotzaurre a Bilbao i el cas del Forat de la Vergonya a Barcelona; per l'altre, conflictes de caràcter infraestructural, el Quart Cinturó de Barcelona i el Tren d'Altra Velocitat (TAV) de la Comunitat Autònoma Basca. Els primers, corresponen a una

escala local, els segons a una escala supralocal. A més, el cas del TAV i Zorrotzaurre es troben en la Comunitat Autònoma Basca, mentre el conflicte entorn al Quart Cinturó i el Forat de la Vergonya son conflictes localitzats a Catalunya.

Troblem al nostre voltant centenars d'exemples on queda palès que els problemes socioambientals son, sobretot, problemes democràtics. I si partim d'aquesta idea, i per tant, de la consideració que si els problemes socioambientals son problemes polítics podem, a través d'una transformació en les relacions de poder, apropar-nos a vies de solució i plantejaments adequats.

Així doncs, la nostra principal hipòtesi passa pel fet que si aconseguim ampliar la reivindicació i aquesta supera el camp del propi conflicte cap a reivindicacions més transversals i dirigides a propostes de transformació de la política local i de la relació amb l'entorn i, si a més, ens trobem en una actitud positiva davant d'aquestes reivindicacions per part de l'administració, hi ha més probabilitats no només de gestionar el conflicte, sinó de que es posin les bases per a que en un futur sigui més difícil que sorgeixi un conflicte similar i es transformin les formes polítiques cap a una forma més participativa i plural.

Ens interessa doncs identificar les pràctiques en el camp de la democràcia que entenem que resten i les pràctiques que entenem que sumen cara a una sortida del conflicte. Ho farem mirant tant als canvis que s'hagin pogut donar en la pròpia gestió del conflicte com en l'àmbit polític en on els identifiquem, així com en les relacions del poder que es donen entre els diferents actors implicats al llarg del mateix. Per tant, ens interessa mirar tant als impactes substantius com normatius. No pretenem mostrar una recepta màgica d'allò que s'hauria de fer i allò que funciona. Entenem que la realitat és molt més complexa, si més no, l'identificar certes pràctiques que potencialment en portin d'una situació de conflicte a un procés democratitzador ens resulta prou interessant en els tres camps en torn als que gira la nostra recerca. Identificar aquelles condicions prèvies necessàries, que no úniques i aquelles pràctiques que portin d'una situació de ruptura a la formulació d'espais relacionals (Ibarra, 2008), espais potencialment democratitzadors.

2. ELS CONFLICTES TERRITORIALS

Per tal de poder centrar la nostra recerca, es requereix definir què és el que entenem per conflicte territorial, a què ens estem referint. Bárcena, Larrinaga i Zubiaga (2011) distingeixen entre: problemes socioambientals que tenen sortida jurídica i conflictes socioambientals. Els primers fan referència a aquells en els que, tenint sortida, la relació entre els diferents actors es dóna per via jurídica i la seva intensitat és baixa. A més hi ha una escassa implicació dels actors socials i es desenvolupa en moments concrets i de forma no progressiva. Els segons, son conflictes on existeix una triangulació d'actors: l'administració, els oponents i els partidaris i que caracteritzen per la mobilització social que s'hi dona, és a dir, per què es duu a terme una “acció col·lectiva contenciosa” (Tarrow, 1997). Per tant, la solució no passa únicament per solucions jurídiques encara que aquestes també s'hi donin, i tant el conflicte com la mobilització és donen en l'àmbit públic a través d'expressions que, encara que sense menysprear els recursos institucionals, son pròpies de formes contencioses, plantejant així el conflicte d'una forma oberta.

Nosaltres per la nostra recerca prendrem el segon cas, però anant més enllà, farem encara una segona concreció a l'hora de definir el que entenem per conflicte territorial. D'acord amb el geògraf Oriol Nel·lo (2006) existeixen dues òptiques des de les que s'han tractat aquest tipus de conflictes: per una banda, els conflictes entesos com l'expressió de la reacció egoista d'uns quants que, patrimonialitzant el seu lloc i els seus recursos, actuen en el més estricte profit i ignorant del tot l'interès dels altres. És la idea del conflicte territorial en clau de NIMBY (Not In My Back Yard), és a dir, conflictes que s'han definit per la negació per part d'una minoria que, en base a un interès particular ancorat en el seu lloc, s'oposa a un projecte que correspon a l'interès general sense que suposi una oposició que la mateixa actuació es realitzés en una altre lloc que no fos el seu. Per l'altra, els conflictes entesos com esclats de democràcia de base que estan cridats, en tot cas, a portar una més alta equitat ambiental, territorial i fins i tot social. Segons Nel·lo, cap d'aquestes dues perspectives son satisfactòries ni ens ajuden a entendre el fenomen en el nostre entorn.

Així, Nel·lo proposa una aproximació als conflictes territorials en base a raons tant estructurals com conjunturals i que es relacionen amb els mecanismes que sorgeixen i influeixen en els conflictes socioambientals identificats per McAdam, Tarrow i Tilly (2005): en primer lloc, la creixent preocupació de la població per la qualitat i la seguretat

del lloc on viu, preocupació que ve, per una banda, de la importància de la localitat en un context globalitzat i, per l'altra i conseqüentment, els processos d'identitat col·lectiva basades en el territori que se'n deriven. La segona raó, gira entorn a la crisi de la confiança en les institucions públiques i els partits. I en tercer lloc, els problemes derivats del mal disseny i la manca d'explicacions de les polítiques territorials, element que se'ns planteja com l'origen dels conflictes. Aquestes dos últimes raons l'una de caràcter estructural i l'altra conjuntural, s'expliquen a través del paper que l'Administració ha tingut en l'origen i el desenvolupament dels propis conflictes. Per una banda la forma del propi procés decisor; per l'altra la poca o nul·la voluntat i/o capacitat vers l'obertura d'un procés negociador en un espai i amb un llenguatge comú.

Sense entrar en detall en cadascuna d'aquestes raons podem observar la dinàmica del conflicte a través d'aquestes raons i dels mecanismes que, com hem dit, hi sorgeixen i hi influeixen. Així, aquests conflictes, que hem definit de caràcter contenciós, tenen majoritàriament origen en l'aparició d'un projecte, un projecte que com a factor extern influeix en la vida social, política i econòmica i que parteix de decisions de caràcter empresarial o administratiu. A partir de l'aparició del projecte es genera una percepció individual o col·lectiva sobre el mateix, apareixen, així doncs, un seguit de mecanismes cognitius que dibuixaran el mapa dels posicionaments entorn al projecte i en definirà les actituds. I per últim, s'establiran les relacions entre els diferents actors, és a dir, l'aparició dels mecanismes de relació que, encara que potencialment variables, marcaran l'estratègia del diferents actors i el desenvolupament propi del conflicte.

A partir d'aquí, podem profunditzar més en la seva definició seguint l'argumentació de Nel·lo. Si estem parlant de conflictes que sorgeixen a partir d'un factor extern, podem dir que són conflictes de caràcter reactiu. I si observem com aquesta reacció es dona com a conseqüència de la percepció de que aquest factor exterior suposa una amenaça de la pròpia localitat i, tenint en compte el que hem plantejat anteriorment, de la pròpia existència en termes d'identitat col·lectiva, aquests conflictes són, no només reactius sinó que també essencialment defensius. Anant més enllà, Nel·lo identifica una tendència generalitzada a que les respostes que es donen tinguin connotacions no només locals, sinó que es doni un procés de re-escalació en el propi conflicte a través del que aquestes respostes van adquirint un caràcter més general.

Un cop tenim definit a què ens referim quan parlem de conflictes territorials, és hora de seguir la nostra argumentació a partir d'un element clau, a què ens referim quan parlem de democràcia local i de processos democratitzadors i quin és el seu paper en aquesta relació a tres bandes.

3. UNA QÜESTIÓ CLAU: LA DEMOCRÀCIA LOCAL I LA GOVERNANÇA

Per a poder respondre a les nostres preguntes caldria, abans de res, definir què entenem per democràcia i quins són els seus espais segons la nostra argumentació. Així, entenem que democràcia és una forma de govern en la qual els qui governen porten a terme decisions fetes per aquells governats. Però aquesta definició és tan lògica com irreal. Resulta evident que les democràcies tal com les coneixem no s'ajusten a aquesta definició i que, encara en el supòsit que ho fessin, tindríem dificultats irresolubles per a poder comprovar si això és realment així o no. No obstant això, si aprofundim una mica més en la definició, podem obrir alguna esquerda que ens dugui on volem arribar. Democràcia és doncs una forma de govern en la qual existeixen una sèrie de condicions, normes i processos que articulen i desenvolupen un conjunt de relacions entre governants i governats dirigida a assolir una coincidència entre les decisions polítiques i les reivindicacions i decisions formulades des de la societat (Ibarra, 2008). Des d'aquí, podem dir que hi ha democràcia quan es produeix confluència entre les decisions preses i les reivindicacions formulades. Més endavant tornarem sobre aquesta definició.

De moment, podem dir que per a que aquesta confluència es produeixi es necessita d'un conjunt de relacions i que aquestes necessiten de certs espais per a la seva existència. Aquests espais són el que anomenem espais públics deliberatius, espais en els quals s'expressen i discuteixen públicament projectes, reivindicacions i interessos polítics d'una forma més o menys conflictiva entre actors institucionals i socials amb l'objectiu de que els resultats d'aquests debats quedin reflectits en les decisions polítiques. Són els processos electorals, les mobilitzacions socials, els espais de governança i de processos de participació ciutadana i l'espai mediàtic.

Sense entrar en detall, podem dir que tots ells, com a espais públics de deliberació, tenen en comú el fet que siguin espais on s'hi troben -en relació- tant governants com governats. Ara bé, les seves formes, el tipus de relació que s'hi donen entre els uns i els altres i els nivells de deliberació que s'hi fan possibles, són distints per cadascun d'ells. És a dir, no és el mateix el grau de deliberació que pot existir en el marc d'un procés electoral, entès com un moment on es fan visibles els interessos i compromisos dels governants i on aquests entren en certa relació interactiva amb les demandes i els interessos ciutadans, que en un

procés de mobilització social, on és a través de l'acció col·lectiva que es demana que siguin acollides certes reivindicacions; o que en el si d'un procés participatiu, ja sigui en espais de o en espais reconeguts per l'administració, o el grau de deliberació que es pugui donar en els mitjans de comunicació entesos com a espais de confluència de les diferents veus socials i polítiques.

Però no només això, també podem dir que la seva mera existència no suposa necessàriament un espai per a la construcció democràtica. És a dir, que les relacions que s'hi puguin donar siguin les que fan possibles la confluència entre demandes, propostes i valors socials i les decisions i interessos polítics, sinó que, per a que aquesta coincidència es doni realment, requereix de determinades condicions com l'obertura a tots els actors, l'existència de certes pràctiques deliberatives capaces, encara que precàries, de definir interessos generals, la receptivitat per part de les institucions polítiques i, sobretot, l'existència de voluntats polítiques i socials. Totes elles son condicions no suficients però si necessàries per a la coincidència. Per tant, ja no només n'hi ha prou amb afirmar que existeix democràcia quan es dona una confluència fruit de certes relacions que es donen en certs espais, sinó que per a que aquesta confluència es doni, es necessita que en aquests espais es donin determinades condicions. Val a dir que al marge de les generals apuntades més amunt, es requereix, així mateix, que s'estableixin condicions específiques per a cadascun d'ells. Però de moment no entrarem en elles, sinó que ens aturarem, per poder seguir després endavant, en els obscurs pràctics d'allò que hem afirmat fins ara.

Anant més enllà, la nostra proposta es dirigeix a definir la democràcia com un principi regulatori més que per ser el resultat final d'una fórmula percentual. Nosaltres no diem que existirà democràcia quan hagi una plena coincidència entre els uns i els altres. Nosaltres diem que existeix democràcia quan es donen certes relacions entre governants i governats, relacions que, a més, contenen amb les condicions necessàries que entenem ajuden, faciliten i fan factibles les coincidències. És llavors quan podem dir que genèrica i tendencialment s'estan produint aquestes coincidències i per tant, assenyalar l'existència d'una democràcia. I és que si no podem testar les coincidències, el que sí podem dir és que existeix democràcia per que l'adequat desenvolupament, i complementació entre si, d'aquests processos entesos com les relacions que es donen en els espais públics deliberatius, generen condicions necessàries i suficients per a que es pugui assolir la coincidència.

Un cop feta aquesta definició de democràcia tot establint-la com a objectiu però també com a model normatiu, prendrem, com a segon pas, la hipòtesi de partida de Brugué, Gomà i

Subirats (2002) la que suggereix que aquelles comunitats que comptin amb una societat civil més forta, és a dir, amb el que es coneix com a capital social, entès aquest com la existència en la població d'una cultura de confiança i reciprocitat; de recursos, xarxes, normes i confiances que faciliten la coordinació i la cooperació per al benefici mutu, ja sigui com una fortalesa de la pròpia societat civil, ja sigui com les capacitats i recursos que els individus adquireixen de la mateixa (Putnam, 1994; Ibarra, 2005; Kearns i Parkinson, 2001; Purdue, 2001), son les comunitats que estaran millor preparades de cara a afrontar els reptes que els puguin sorgir sobre el seu territori.

En aquesta direcció, entenem la qualitat democràtica com una condició necessària a la hora de fer front al conflictes sobre el territori. I no només això, entenem la centralitat que la qüestió territorial té en el propi fet de governar. Així, si governar suposa regular els conflictes en una comunitat, no es pot obviar el fet que aquesta comunitat existeix en el marc d'un territori, i que per tant, governar suposa regular la comunitat però el també, necessàriament el territori on aquesta es troba. És així com entenem que la qüestió democràtica va de la mà de la qüestió territorial entesa aquesta com la gestió socioambiental del mateix i més mirant al paper que aquesta qüestió ha jugat en l'espectre polític i econòmic dels últims anys. I es que, com dèiem, observant al mapa podem comprovar com en els darrers anys s'ha donat un considerable augment del conflictes relacionats amb la gestió i l'ús del territori.

Així mateix ens trobem en una situació en la que per a que els governs puguin seguir exercint la seva tasca, aquest es veuen cada cop més abocats a posar en marxa estratègies i formes que ens fan parlar de governança més que de govern. És a dir, si partim del fet que les societats en les que ens trobem son cada cop més complexes, podem suposar que la forma de governar-les també tendeixen cap a aquesta complexitat. Així les lògiques tradicionals en l'exercici del poder van deixant paulatinament pas a lògiques que s'allunyen de les formes monopolistes i jeràrquiques apropant-se a formes reticulars definides a través del pluralisme (en actors i institucions) i la transversalitat. Aquests mateixos actors defineixen el govern de la governança a partir de tres característiques: la no existència d'un centre jeràrquic; la interdependència; i una certa institucionalització.

Sens dubte la governança s'ha traduït en l'àmbit que ens interessa en moltes i diverses pràctiques de l'anomenada democràcia participativa i desenvolupament sostenible, altres vegades no. El que ens interessa aquí es observar quines han estat aquestes pràctiques i si aquestes han ajudat a la formulació d'un escenari d'encontre front a un conflicte o no. El que ens interessa es observar a la relació entre democràcia i conflicte territorial així com

aquesta en relació a la construcció de la pau com a mecanisme per a una sortida democratitzadora del conflicte.

Tenint això en compte, i havent plantejat quina a què ens referim quant parlem de democràcia i processos democratitzadors així com la seva relació amb els conflictes territorials, és hora d'introduir les aportacions fetes en el camp de la construcció de pau.

4. DE LA GESTIÓ DEL CONFLICTE A LA CONSTRUCCIÓ DE PAU

El camp de la resolució de conflictes ha avançat molt en els últims anys i tot aquest coneixement generat pensem que pot ser aplicable a d'altres realitats conflictuals com és el cas dels conflictes territorials. El punt de partida és doncs la idea de la construcció de la pau com un procés democratitzador, procés que s'ha de dirigir cap a una transformació de la realitat.

Per fer-ho pretenem posar un pont entre dos branques de la ciència política: per una banda, la ciència política que tracta qüestions de governança i, per altra, la ciència política que tracta qüestions de conflicte. Dins d'aquesta darrera també ens trobem front a una doble família: per una banda la ciència política dura que veu de les aportacions de les relacions internacionals i per altra el camp de la resolució de conflictes que a begut principalment de disciplines com la psicologia social, la sociologia o inclús l'antropologia.

En aquest sentit, entenem que les aportacions en el camp de la construcció de la pau van més enllà de la pròpia resolució de conflictes. Es a dir, des d'aquesta perspectiva es posa el conflicte en un marc més global des d'on actuar i cap a on dirigir els objectius de resolució. Mentre la resolució de conflictes es centra principalment en la qüestió concreta del conflicte, les aportacions en l'àmbit de la construcció de la pau situen aquest conflicte en el sistema de relacions que l'envolta marcant com a objectiu l'establiment d'un escenari dinàmic de pau sostenible. És a dir, mentre la primera es centraria principalment en l'àmbit de la política, la segona es centra en un àmbit relacional partint de la idea de que la gestió del conflicte té una vocació necessàriament transformadora de la realitat que passa per enfortir les relacions entre els actors a partir de la construcció d'un espai de trobada i reconeixement des del que passar d'un escenari de confrontació a un de negociació. Estem doncs parlant del marc de la democràcia i més concretament de la democràcia en l'àmbit local.

Així, doncs, igual que en el cas concret de la governança, on les diferents institucions es troben en un escenari complex a l'hora de dur a terme polítiques legítimes i efectives i han de superar les pròpies fronteres per tal de fer la seva tasca més enllà de les formes polítiques tradicionals tot obrint espais més plurals, per la resolució dels conflictes en les societats actuals, aquesta ha de superar igualment la tradicional diplomàcia estatal per dur

a terme tals processos. Podem observar com aquests conflictes es troben en una realitat complexa, en un marc on les aliances son múltiples i moltes vegades complexes i on el poder, és a dir, la capacitat de gestió i de presa de decisions es troba en una situació de deslegitimació estructural, el que havíem apuntat com a crisi de la democràcia.

La construcció de pau requereix altres compromisos, compromisos que van més enllà del propi conflicte i dels interessos a curt termini de les parts implicades. En el nostre cas, mentre el marc general, el sistema, seria la democràcia, la realitat local específica de cada conflicte operaria com a subsistema, com a marc de la qüestió en conflicte.

Així, més enllà de la diplomàcia d'estat, o el que suposaria les formes tradicionals de la política o les activitat i el marc tradicional de la gestió de conflictes, partim d'un paradigma des del que la construcció de pau s'entén com un procés lligat a una realitat concreta sobre la que els diferents actors hi tenen necessitats, interessos i expectatives i que per tant aquest procés de construcció ha de donar resposta a aquesta realitat amb tot al que ella acompanya. És aquí on podríem dir que el que pretenem és passar d'un marc de resolució de conflicte a un marc de restauració i (re)construcció de relacions. El marc relacional, traduït en espais de participació, es converteix, com a hipòtesi en un dels principals elements per a la construcció de la pau.

La recerca que aquí es presenta pretén, per tant, ser una aplicació d'aquestes aportacions en l'àmbit de la democràcia local. Així entenem les aportacions en l'àmbit de la construcció de pau com el vincle entre l'àmbit de la política i la governança i la resolució de conflictes territorials i les diferents metodologies i tècniques en participació.

5. MAPA DE VARIABLES: ANÀLISI DELS CONFLICTES I CONSTRUCCIÓ DE PAU

En les últimes dècades han estat moltes les aportacions en l'àmbit de la resolució de conflictes. Hi ha hagut així doncs tot un sorgiment de diferents propostes que s'aproximaven a la qüestió des de diferents marcs, teories i models. Ens trobem davant d'un ventall d'aportacions que tant des de diferents perspectives escalars, (des de l'àmbit internacional, sobretot, fins a conflictes a nivell interpersonal, passant per conflictes emmarcats en el nivell comunitari, més recentment) fins a diferents categoritzacions de les eines claus en l'anàlisi del conflicte (identitat, cultura, gènere,...) han intentat generar un marc teòric i pràctic per a fer front a tal realitat.

En aquest context s'han generat en els darrers anys diferents eines per a l'anàlisi de conflictes. Propostes com la de Wilmot i Hocker (2001, 2007), bevent de les aportacions de Wehr (1979), que han desenvolupat la idea del "mapa del conflicte", o com la dels "tres pilars del conflicte" desenvolupada per Sandole (2003) o l'SPTICERO de Mitchell (2002), van encaminades a garantir una major comprensió del mateix atenent a elements com el context, la història, la descripció de les parts, la temàtica en conflicte, les dinàmiques, el potencial de regulació, les causes i les condicions, els recursos i eines, o els *outcomes* dels mateixos entre d'altres.

A pesar d'això, poques d'aquestes aportacions es centren en l'anàlisi i la comprensió de les relacions que es troben inserides abans, durant i després dels conflictes, i per tant, potencialment perpetuadores dels mateixos, com un punt previ a la resolució. Suposen, així doncs, fotografies que, encara que eina vàlida per a una introducció, suposen una comprensió estàtica del conflicte impedint la formulació d'un sistema d'avaluació dinàmic. No resulta senzill, doncs, trobar aportacions que en aquest camp facin un esforç per a afavorir el sorgiment d'un marc d'anàlisi que vagi més enllà de la heurística.

En aquest sentit nosaltres construïm un marc d'anàlisi a partir de les propostes de Cathryn Quantic Thurston (2008) per una banda i integrada dins d'aquesta, per altra banda, la proposta de Lederach (1998). El primer model es basa en l'anàlisi de cinc grans grups de variables: les fonts de conflicte, la situació del conflicte, les actituds del conflicte, el manteniment del grup i l'escala del conflicte, model que l'autora anomena el marc SSAGE.

Aquest primer model es centra sobretot en el que és l'anàlisi del conflicte pròpiament dit. És un model descriptiu.

El segon, també construeix un marc basat en cinc grans preguntes: les causes, la situació, el procés, els objectius i visions i la prevenció. Aquest segon, però, té un caràcter clarament més normatiu i va dirigit no tant a la comprensió del conflicte com a les capacitats d'aquest cara a un escenari de construcció pau. En el primer cas, les preguntes es responen perquè volem conèixer el conflicte; en el segon, les preguntes plantejades es responen perquè volem saber com es donarà sortida al conflicte. El primer és es doncs un marc per l'anàlisi del conflicte, el segon un marc per a la construcció de pau.

Nosaltres, per tal d'integrar aquests dos models, no els plantejarem como un primer pas, el descriptiu, i un segon, el normatiu. Plantejarem un contínuum que anirà des de la descripció d'un conflicte fins a la normativització d'un procés de pau però on aquests dos en molts moments es trobaran i es fondran en una relació quasi dialèctica. Així, trobarem aportacions d'un model i d'un altre indistintament en diferents punts del contínuum en forma de blocs de preguntes. Dins de cada una d'aquestes preguntes anirem desgranant les variables que ens interessaran cara a la nostra recerca:

1.- L'estudi de les fonts de conflicte ha estat un camp molt treballat en diferents disciplines. Cada una d'elles ha posat l'èmfasi en diferents variables, des de les més estructurals referint-se a estructures de poder o elements culturals fins a variables aplicades des de les teories del comportament com son les referides a percepció del món exterior o sistemes de valors i creences. Des de la nostra perspectiva els elements referits a les estructures de poder seran les centrals: ¿quina estructura i forma adopta el poder? ¿quina és la situació concreta en la que es emergeix el conflicte? O ¿Quins son els elements estructurals tant a nivell cultural, econòmic, polític o ambientals que es poden atribuir com a causa del conflicte? Tot i així, no podem oblidar altres variables com les referides a les percepcions o les expectatives.

Per això proposem també altres preguntes relacionades a el sistema de valors, les creences o les pròpies formes d'interacció social. El primer grups de preguntes correspondrien a les aportacions fetes des del camp de la ciència política o les relacions internacionals; els dos darrers, a les aportacions en el camp de les teories del comportament, la psicologia social.

2.- El segon grup de preguntes correspon a la situació del conflicte. En aquest cas agafarem tres grups diferents de variables:

a) El primer es relaciona amb el background i el context. El model utilitzat és el de Fisher et al. (2005). Aquest consisteix en fer un llistat dels esdeveniments importants per cada una de les parts i analitzar com aquests s'han percebut per cada un d'ells.

b) El segon, es relaciona amb les diferents parts en conflicte. El que ens interessarà és veure quines són les posicions, els interessos i les necessitats de cada una de les parts i com aquestes es relacionen amb els objectius. La qüestió dels objectius, com podem observar en la majoria dels casos, és si més no, conflictiva en si mateixa. És per això que farem servir el model TRIP (Tema, Relació, Identitat i Procés) (Hocker i Wilmot.,1995), és a dir, destriarem els objectius en aquest quatre tipus d'objectius.

c) I el tercer, en el tipus de conflicte i les tàctiques. En aquest cas, prendrem el model de Pruitt i Kim (2004): el model del Interès Dual. Del que es tracta en aquest cas és d'analitzar el comportament de les parts en conflicte. Sota aquest model s'entén que les estratègies a l'hora de fer front a un conflicte són principalment quatre: cedir o acomodar-se, evitar, l'enfrontament o la contesa i la resolució del problema. Així, les estratègies es desenvolupen en base a dos factors principals: l'interès en els propis resultats (o el grau d'assertivitat) i l'interès en els resultats de l'altra part (o el grau de cooperació). Al centre hi hauria el compromís.

3.- En tercer lloc ens trobem amb els factors referents a les actituds front al conflicte. Aquest conjunt de variables es troben íntimament relacionades amb les anteriors, no obstant això en aquest cas, tot i que en el model SSAGE aquí es tenen en compte variables relacionades amb el processos psicològics i cognitius de les parts durant el conflicte, nosaltres posarem de relleu la relació en clau d'actituds i percepcions front a les estructures de poder. Així com d'Estructura d'Oportunitat Política, el grau d'obertura de les institucions cap a processos de negociació amb els altres actors.

En aquesta direcció, Bárcena, Larringa i Zubiaga (2011) proposen prendre el grau de participació com a variable independent en el conflicte. Així, distingeixen entre tres tipus de conflicte depenent del tipus i el grau de participació que es produeix durant el procés:

□ Conflictes socioambientals desenvolupats per via consensual. Es posen en pràctica mecanismes participatius ja siguin per irrupció o per invitació. S'intenta resoldre el conflicte, la qüestió política o la proposta que ha generat el conflicte per mitjans de

mecanismes participatius. Es dóna prioritat a l'interès general per damunt d'interessos personals i econòmics.

□ Conflictes socioambientals desenvolupats a partir del criteri o el caràcter impositiu del mercat. L'Administració no obre cap espai de participació amb el fi de resoldre el conflicte. Pot ser que durant el procés sorgeixin algun tipus de mecanismes o de processos participatius per la via de la irrupció, però l'administració no els reconeix ni els hi dóna cap validesa. La Estructura d'Oportunitat Política per a la participació ha estat nul·la.

□ Conflictes socioambientals desenvolupats a partir de l'ús instrumental de la participació. Els mecanismes de participació es desenvolupen de forma simbòlica, no són, per tant, de caràcter vinculant. La participació es desenvolupa en un àmbit consultiu-deliberatiu.

4.- En quart lloc, ens trobem amb el que Thurston anomena el manteniment del grup. En aquest grup de variables, el que es pretén es tenir un coneixement dels grups en conflicte per tal de poder trobar sortides al mateix. Tot i això, la pròpia autora recentra l'atenció del grup cap a la temàtica en conflicte. És a dir, trasllada la idea d'entramat relacional d'actors cap a la idea d'entramat relacional de temàtiques. L'objectiu d'aquest moviment no és altre que el d'aconseguir profunditzar en el coneixement del centre del conflicte tot observant l'univers on aquest es troba inserit.

Per fer-ho prenem la proposta de Dugan (1996): el "Nested Conflict Model". Aquest serà un dels elements claus de la nostra recerca així com ho és de totes les aportacions en el camp de la construcció de la pau, ja que integra els dos principals enfocaments en el camp de la construcció de la pau: aquells que es centren en la qüestió del conflicte, en la temàtica i aquells que es centren en els actors que en prenen part i l'estructura que d'ells adopta. En el model que es proposa, s'integra la qüestió concreta del conflicte amb el sistema de relacions on aquest es troba i amb el sistema o estructura que els envolta. Com es pot ja intuir, aquest bloc de preguntes corre en paral·lel al primer, a l'anàlisi de les causes, si més no, la forma en la que aquí en planteja dóna el salt de lo descriptiu a lo normatiu.

Partim doncs, de la idea que de forma general, el principal debat entorn a la construcció de pau gira entorn als actors que hi prenen part i l'estructura que en aquest sentit adopta el conflicte. Així, en un conflicte podem distingir diferents tipus d'actors implicats que es poden ordenar en una piràmide de forma jeràrquica. És a dir, ens trobem un primer nivell que es situaria en el capdamunt de la piràmide i que estaria format per alts dirigents, un grup reduït d'actors amb capacitat de decisió i gran visibilitat i que, en un principi, conten

amb la legitimitat i representativitat de les altres capes d'actors. En un segon esglaió de la piràmide ens trobaríem un grup una mica més ampli d'actors que tot i no tenir el grau de capacitat de decisió que tenen els actors del primer nivell, consten d'una ampla legitimitat cap amunt i cap avall i d'un ampli coneixement del conflicte així com de les eines que es poden potencialment posar a funcionar de cara a la construcció d'un escenari de pau. Aquest esglaió estaria compost per líders comunitaris de grau mig i acadèmics entre altres. Per últim, ens trobem amb un últim esglaió, que seria el més nombrós compost de líders de base, treballadors socials i comunitaris etc. Actors que tot i no tenir capacitat de decisió consten d'un gran contacte amb la realitat del conflicte així com amb una ampla legitimitat social.

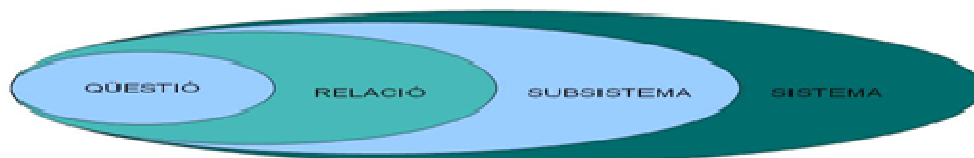
Si a partir d'aquesta piràmide observem quin és el rol i l'impacte de les actuacions de cada un d'aquests actors veurem com, els actors que es situen al capdamunt de la piràmide tenen la capacitat de tenir un major accés a la informació, a tenir una visió global del conflicte i de prendre decisions però són els actors que menys contacte tenen amb la realitat concreta, és a dir, els menys afectats directament pel conflicte i els que, així mateix, queden més allunyats de les decisions que ells mateixos prenen. Pel contrari, els actors que es situen a la base de la piràmide no tenen capacitat de decisió i en principi tampoc tenen un accés a la informació que els permetria elaborar un anàlisi global de la situació tot i que són els més afectats per les decisions i pel propi conflicte.

De la distinció d'aquests diferents tipus d'actors se'n desprenen diferents enfocaments entorn al procés de construcció de pau: per una banda, aquells que aposten per un enfocament en un nivell alt, és a dir, la construcció de pau de dalt a baix i, per altra banda aquells que aposten per un enfocament de nivell baix, és a dir, la construcció de pau de baix a dalt. Al mig ens hi trobem aquells enfocaments de nivell mig. Són els que ens interessen. En aquest marc la presència d'aquest tipus d'actors suposa ampliar la possibilitat del sorgiment en el procés de construcció de pau, d'espais relacionals, que, com hem dit anteriorment siguin potencialment democratitzadors. És a dir, el enfocament mig que a nosaltres ens interessa no és una qüestió d'utilitzar "certs actors "especialistes", sinó que suposa un punt de trobada. La governança no deixa de ser el punt de trobada entre aquells qui decideixen, els de dalt, i els de baix. així, el mig suposaria el punt de trobada entre la política de dalt a baix (les formes clàssiques) i la pressió des de fóra (les formes contencioses).

Per altra banda, ens trobem una altra manera de mirar a un conflicte que és a través no dels seus actors i estructura sinó que a través de les qüestions concretes dels conflictes i els

sistemes on aquests es troben. Es aquí on l'aportació de Dugan suposa la integració d'aquests dos enfocaments amb la idea de “paradigma niat” del conflicte. Aquesta perspectiva, dóna eines tant per treballar sobre la qüestió concreta, i així gestionar el conflicte concret, com per treballar sobre el sistema més general on aquest es troba obrint, per tant, una porta a la construcció de pau com a eina transformadora de la realitat. Es tracta així doncs de veure la temàtica, la qüestió concreta del conflicte, dins de la nina més petita d'un joc de nines russes. Les nines que recullen a aquesta primera i més petita son des de l'entorn immediat del conflicte, les relacions on es dóna, el subsistema de relacions on aquest es troba, fins al propi sistema polític i social en que el conflicte s'ha donat lloc.

FIGURA 1: La perspectiva niada del conflicte

Font: Dugan (1996)

Aquí, un cop més ens trobem amb nivells entremitjos. Dugan ens situa el sistema de relacions com a nivell immediat a la qüestió concreta i anant una mica més enllà el subsistema com a nivell entremig en el que es poden treballar tant les qüestions concretes del conflicte, com el sistema de relacions on aquest es troba des de una perspectiva de sistema polític i social. És a dir, en els nostres casos la qüestió concreta pot ser el conflicte concret, per exemple el projecte de reordenació urbana que es vol implantar en un barri concret. La relació suposaria la relació existent entre les diferents parts en conflicte. El sub-sistema on aquest conflicte es troba suposaria treballar des de el model urbanístic, passant per la qüestió de la sostenibilitat, fins al model democràtic del context on es dóna el conflicte, per exemple a nivell de polítiques públiques. Mentre el sistema correspondria al model de democràcia, la globalització capitalista o el model de desenvolupament hegemònic, qüestions que des d'un conflicte local suposen de difícil solució.

Així, hem d'entendre que aquest conflicte es dona perquè hi ha un problema relacional entre els diferents actors que son part de l'escenari en conflicte (per exemple l'ajuntament, veïns afectats, grups ecologistes...). Podríem treballar les relacions directament per tal de donar una sortida al conflicte, tot i això, el fet no garantiria que en un futur proper tornessin a aflorar altres conflictes doncs qüestions més profundes relacionades amb el sistema on aquest conflicte es troba no s'estan treballant com pot ser l'interès general entorn a les infraestructures i el model urbà o la qüestió de la democràcia. Així, el treballar aquestes qüestions més enllà de les relacions i situar-les en el context, en el subsistema pot ser un bon pont entre un marc concret i el marc general. En el nostre cas, aquest subsistema serien les qüestions claus en el marc de la democràcia local, seria el municipi i les seves polítiques públiques.

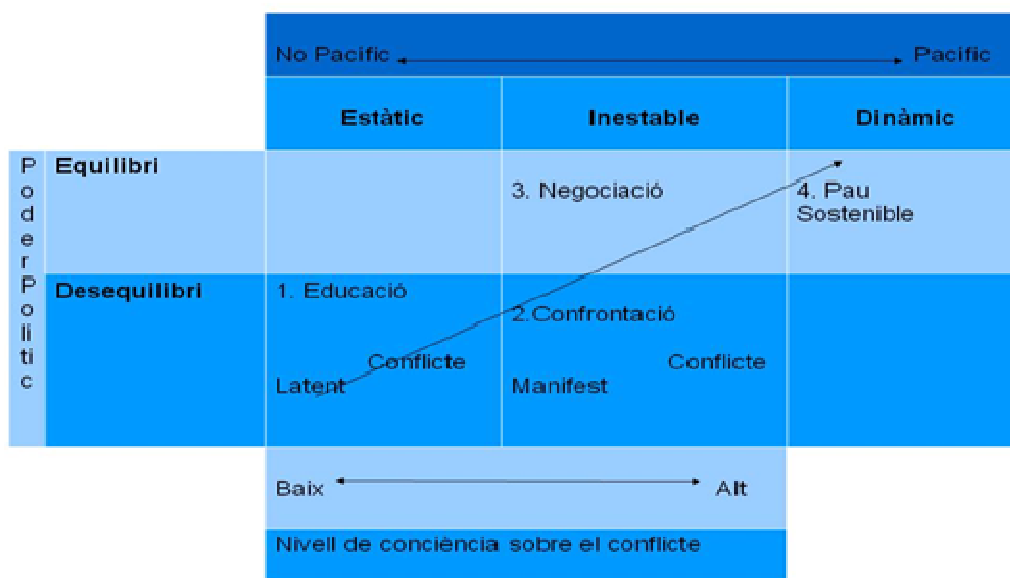
En qualsevol cas, el que podem veure tant si mirem a un enfocament com si mirem a l'altre és que el punt entremig té la clau per a la construcció de pau. Si mirem als actors i estructura és el nivell mig el que se'ns presenta potencialment com el punt de trobada entre la perspectiva de dalt a baix i la pressió des de fora. Si mirem a la qüestió i el sistema, el subsistema en el punt des de el que se pot treballar des de lo concret al sistèmic i a la inversa.

5.- L'últim element amb el que ens trobem en la proposta de Thurston es l'escalació del conflicte. Aquest conjunt de variables que sens dubte son importants alhora de situar el propi conflicte son, si més no, també controvertides. Així, en la majoria dels anàlisis ens trobem la idea de que un conflicte es pot dibuixar a través d'un cicle vital: emergència, escalació, moment àlgid, desescalació i fi. Tot i això, podem suposar que els conflictes tendeixen a ser molt més complexes, pel que aquest tipus de model no es serviria en la majoria del casos. Es per això que seguint la proposta de Thruston, per aquest conjunt de variables mirarem cap a la proposta de Pruitt i Kim (2004), el Model de Canvi Estructural. Aquest model, no només trenca amb la visió lineal del conflicte, sinó que entén el dinamisme dels canvis en l'escalació del conflicte com a canvis estructurals en una o l'altra part del conflicte. Així, un canvi en la part A del conflicte porta a que aquesta utilitzi tàctiques i estratègies contra la part B el que causa un canvi en la part B que suposa que aquesta adopti unes tàctiques i estratègies específiques vers la part A i així successivament. Tot i així, aquest model, es centra en canvis en les parts com a major element explicatiu d'una escalació del conflicte, deixant de banda altres elements potencialment explicatius com son els canvis situacionals o de comportament. Així, Thruston revisa aquesta proposta i ens situa davant d'un model triangular en el que entren

en joc la situació del conflicte, les actituds en el conflicte i el comportament. Aquest triangle es pot operacionalitzar a través de model TRIP pel que fa a la situació, el Dual Concern Model pel que fa al comportament i les Estructures d'Oportunitat Política.

Per la seva banda, ens trobem amb el model de Adam Curle (1971; en Lederach, 1998). Adam Curle proposa, partint d'aquesta idea de procés, entén el conflicte com una *contínuum* que va de les relacions no pacífiques a les pacífiques i aquest *contínuum* s'endreça a través d'una matriu de doble entrada per tal de situar el moment en el que es troba el conflicte. Per una banda, l'estat del poder i, per l'altra, el grau de consciència sobre el conflicte. Així, es poden observar quatre fases en el progrés d'un conflicte: educació, confrontació, negociació, pau sostenible.

FIGURA 2: La progressió del conflicte

Font: Lederach (1998)

Tot i que aquest model torna a la visió lineal del conflicte, sí que ens sembla interessant a l'hora de situar-lo en un marc concret, d'observar les possibles fases i quins són els mecanismes que entren en joc que cadascuna d'elles. El propi Curle, però, observa com tot

i que es descriu el progrés del conflicte d'una forma lineal, ell mateix reconeix com això no suposa que aquest ho sigui. És da dir, un conflicte es pot moure d'una quadre a un altre sense ordre. No sempre la confrontació porta a una negociació ni aquesta a un moment de pau sostenible, sinó que molts cops un moment de negociació pot portar a un altre moment de confrontació.

Nosaltres el que farem serà combinar aquests models, el de Curle i el de Thurston. La idea es agafar el quadre de Curle per tal de dibuixar sobre un pla el moment en que es troba el conflicte, però atribuir al model la revisió de Thurston.

6. INTRODUCCIÓ DEL CASOS

Anteriorment hem presentat els casos objecte de la nostra recerca. Com dèiem, els quatre casos ha estudiar s'ordenen a partir de diferents situacions geogràfiques i contextos polítics, diferents escales i diferents temàtiques concretes. Passem doncs a introduir-los un a un per poder després analitzar-los en funció dels nostres objectius de recerca.

6.1 EL QUART CINTURÓ

El conflicte entorn a la construcció de l'autovia orbital de Barcelona coneguda com del Quart Cinturó es probablement un dels conflictes que s'estan allargant més en el temps de tota la nostra geografia. El projecte sobre el que gira el conflicte és un projecte que ve de molt lluny. Exactament es comença a parlar de la construcció d'aquest cinturó en el marc del Pla Director Territorial de la Àrea Metropolitana de Barcelona del 1966. Aquest projecte es reprèn per part del MOPU en el pla del 1975 sobre la xarxa arterial metropolitana, però fins al 1985 aquest pla no queda previst en el Pla de Carreteres de Catalunya. En 1993, el MOPTMA incorpora en el Pla director d'Infraestructures el projecte però més ampliat i ambiciós lligant-lo al projecte d'un nou eix mediterrani, l'anomenat Eix Prelitoral, que discorreria des de la frontera francesa fins a Alacant. En 1995, s'aprova després d'onze anys d'espera, el Pla Territorial General de Catalunya on es presenta el projecte del Quart Cinturó com una peça clau en la xarxa viària catalana. Al gener de 1996 s'adjudica per part el MOPTA l'Estudi Informatiu que suposarà a partir d'ell la possibilitat de la redacció del projecte en 1997 del tram Abrera-Terrassa i en 2010 del segon tram, el tram Terrassa-Granollers.

En resposta a aquest projecte, sorgeix en 1992 la Campanya contra el Quart Cinturó que aplegarà entre el Vallès Occidental, el Vallès Oriental, el Baix Llobregat i el Penedès unes 279 entitats de tot tipus, des de grups ecologistes, associacions de veïns, ampes, grups excursionistes, associacions culturals, sindicats, partits polítics, clubs esportius, així com diverses plataformes locals en contra del projecte. L'objectiu de la campanya és, així, evitar la construcció de l'autovia, i des d'ella es demana al Ministerio de Fomento i al Govern de la Generalitat la retirada definitiva del projecte; l'elaboració d'un estudi tècnic seriós de les possibles alternatives; i una revisió substancial de l'actual Pla Territorial General de Catalunya. També es demana als consells comarcals i als ajuntaments que adoptin una posició oficial a favor de la retirada i de l'elaboració de l'informe tècnic.

Un dels fets que ha caracteritzat aquesta campanya al llarg de la seva existència és la combinació de formes d'expressió de caràcter clarament contenciós (manifestacions, actes públics, assentades, performances, acampades) amb l'ús de les eines institucionals i jurídiques per tal d'aconseguir aturar el projecte. A continuació es detalla els actes i les actuacions més importants que s'han dut a terme en aquests anys de campanya.

TAULA 1: Actes i actuacions en el marc de la campanya contra el quart cinturó

Formes d'acció de caràcter contenciós	Trobades amb les Institucions	Ús d'eines institucionals i jurídiques
Juny de 1992 Jornades de debat (quatre dies a Sabadell). S'hi analitzà l'impacte.		
Maig 1994 Marxa al bosc de Can Deu (Sabadell). 4000 persones. Mobilització ecologista més gran fins llavors a la comarca.		
Novembre 1994 Manifestació-tractorada a Granollers. 3000 persones, la manifestació més gran mai viscuda al Vallès Oriental.		
Maig 1995 Dos dies d'acampada a Torrebonica. 2000 persones.		
Maig de 1995 Concert de Lluís Llach contra el 4C.		
Juliol 1995 Paral·lelament a la inauguració de l'autopista Mataró-Granollers, Okupació de la B-40 amb paròdia. 250 persones.		Desembre de 1995 Es fa arribar una queixa i denúncia al Parlament Europeu per la decisió del MOPTMA de tirar endavant amb el projecte.
Febrer i Març 1996 Campanya de senyalització d'indrets amenaçats. S'organitzen passejades i marxes en els diferents municipis per a realitzar-la.		
Maig 1996 Marxa-manifestació de Terrassa a Sabadell. 2000 persones.		
Abril 1997 Manifestació simultània de Granollers a Sabadell. 5000 persones.		Març de 1997 Es presenta al ministeri de Medi Ambient al·legacions a l'"Estudio Informativo"
Març 1998 Platada d'arbres en un indret amenaçat (Terrassa). 300 persones.		
Maig 1998 Inauguració del sender de la Tordera al Llobregat GR97 (Terrassa). Passejada amb Gegants i botifarrada.		Abril, Maig i Juny de 1998 Campanya per l'elaboració de les al·legacions, sensibilització i recollida de més de 8000 signatures contra el projecte. Es presenten les al·legacions.
Juny 1998 Manifestació a Terrassa en resposta a l'exposició pública del primer tram del projecte. 4000 persones.		
Juny 2001 diferents actes i exposició itinerant i tríptic al voltant de la qüestió: "Per què fa 10 anys que diem NO al Quart Cinturó?"		
Desembre 2003 Manifestació a Abrera i edició d'un tríptic explicatiu dels impactes en la població. 2000		

Formes d'acció de caràcter contenciós	Trobades amb les Institucions	Ús d'eines institucionals i jurídiques
persones.		
Juny 2004 Manifestació a Terrassa i edició d'un tríptic coincidint amb la redacció dels diferents projectes executius del tram Abrera-Terrassa. 3000 persones.		
Juny 2005 Mou-te en bus Contra el Quart Cinturó. Activitats reivindicatives i informatives en diversos municipis connectats a través d'autobús per acabar conjuntament a Abrera on s'organitza una paella, música en directe i es llegeix un manifest final.	Abril 2005 Jornades "La crisi de les infraestructures de mobilitat a Catalunya". Les jornades finalitzen amb una taula rodona amb els grups polítics amb representació al Parlament. Març 2006 Compareix	
Novembre 2005 Llaunes de sardines per als usuaris de RENFE. Acció a l'estació de Renfe de la plaça Catalunya en protesta pel mal servei ferroviari de rodalies.	Novembre 2005 Lliurament de representants de la campanya de llaunes de sardines a representants dels grups polítics al Parlament de Catalunya juntament amb un document explicatiu de les raons per la oposició al projecte.	
Octubre 2006 Simulació de l'impacte del 4C a Can Deu (Sabadell)	Compareixença dels representants de la campanya a la Comissió de Política Territorial del Parlament de Catalunya.	Abril 2006 Presentació d'al·legacions al Pla d'Infraestructures de Transport de Catalunya (PITC).
Novembre 2006 Acció informativa a l'estació de RENFE de Granollers per a denunciar les condicions en què viatgen els usuaris de transport públic.		
Novembre 2006 Encesa col·lectiva de rètols contra el 4C a Sabadell i a altres localitats properes.		
Desembre 2006 Manifestació a Sabadell. 5000 persones		
Febrer 2007 Simulació de l'impacte a Can Trias.		
Maig 2007 Senyalització dels indrets amenaçats.		
Juny 2007 Reproducció d'un hort per alertar dels efectes irreversibles del 4C a Terrassa.		
Juliol 2007 Simulació de l'impacte del 4C a Lliçà.		
Octubre 2007 Bombolles contra el 4C. Espectacle i difusió d'informació sobre la situació actual del projecte.		
Novembre 2007 Manifestació "El Vallès sense el Quart Cinturó". 5000 persones a Granollers.		
Desembre 2009 Bicicletada pel tram construït a Terrassa.		
Octubre 2010 Manifestació a Sabadell. 3000 persones.		Juliol 2010 Campanya per la petició d'al·legacions.
		Setembre 2010 Presentació d'un recurs d'alçada contra la resolució del Ministerio de Medio Ambiente, Rural y Marino (MARM)

Font: elaboració pròpia.

Un fet destacat del desenvolupament del conflicte és que al marge de les actuacions per part de la Campanya, des de la gran majoria de consistoris dels municipis afectats pel traçat de la via (Granollers és l'únic que en 1994 es mostra a favor del projecte), s'han dut a

terme actuacions, ja sigui aprovant en ple directament el rebuig al projecte o presentant al•legacions, ja sigui sol•licitant una revisió del Pla de Carreteres de Catalunya o proposant mesures en quant a polítiques de mobilitat, requerint trobades amb el propi Ministeri de Foment o considerant insuficient els estudis informatius, entre d'altres.

Tornant a les formes d'acció de la pròpia campanya, que com podem observar es mostren amb un caràcter més o menys constant en el temps al llarg de la campanya, cal destacar el pes del discurs i les propostes d'alternatives que s'han elaborat en el seu marc. Així, s'amplia l'escala temàtica i geogràfica de les respostes al projecte. Es posa damunt la taula la qüestió del model econòmic i territorial de la Generalitat amb una crítica al model de metropolitanització del les comarques veïnes de Barcelona i no es fa sota un discurs "antidesarrollista" però sí que posa sobre la taula el model de desenvolupament, així com el perill de la pèrdua d'espais tant forestals com agrícoles. A més, es posa especial accent als impactes socio-econòmics (model de transport i de mobilitat, d'urbanització, inclús taxació). En aquest marc de propostes, fins i tot es proposa la creació d'una Autoritat de Transport Metropolità per al sistema de transport públic i vehicle privat en el marc de la redacció del nou Estatut. Com dèiem, s'exemplifica clarament aquesta combinació de formes d'acció contencioses i l'ús de mecanismes institucionals i jurídics, però anant més enllà, les pròpies propostes escauen dins dels marcs legals i legítims així com dins del context polític del moment.

Una altra de les claus del conflicte és la condició multiescalar del projecte. Com a exemple, el fet que tot i que el projecte depengui del Ministeri de Foment, l'impulsor es la Generalitat de Catalunya o el fet que la gran majoria dels municipis afectats es mostrin o directament en contra o reclamin alternatives. És a dir, en la solució del problema hi intervindrien nombroses administracions i ens públics a diferents nivells administratius i territorials, fet que, en principi, complica els possibles espais de negociació. En aquest sentit es percep des de la campanya que l'Administració Pública ignora les propostes i alternatives i no es duu a terme un debat sobre les mateixes. A pesar d'això, sobre el 2006 es veuen certs moviments per part de l'administració com l'elaboració d'un informe no favorable al projecte inicial o bé l'obertura a la millora de la xarxa ferroviària com a alternativa. Tot i això després de vint anys de campanya es considera que no s'ha canviat l'essencial punt de vista ni de les administracions ni d'una part important de la classe política.

Així des de la Campanya es segueix, a pesar de la menor intensitat en les dinàmiques de protesta, llençant la petició d'un avenç en el debat polític i social i en la recerca d'un model territorial i infraestructural àmpliament consensuat.

6.2 EL TREN D'ALTA VELOCITAT (TAV)

La construcció de la línia ferroviària d'Alta Velocitat en el territori basc, el conegut TAV (Tren d'Alta Velocitat) ha significat un dels casos de conflicte territorial més rellevants de les darreres dècades no només en el mateix País Basc sinó en la resta de l'Estat Espanyol.

L'origen del projecte es vincula amb la cimera a Cardiff en 1989 on es dissenya el Pla Director de la Xarxa de Trens d'Alta Velocitat a partir del que es defineix la implantació futura de l'alta velocitat en els països de la Unió Europea. La línia Madrid-Vitoria-Dax, la que creua el País Basc, es situa en els primers llocs de la llista de prioritats europea fixant-se el inici de les obres en 1996. No obstant això, les tensions generades entorn al projecte i en la seva aplicació al territori basc suposaran un retard de més d'una dècada.

Més enllà de les tensions sorgides entre la pròpia Administració Central i el Govern Basc, el que resulta rellevant d'aquest cas és el nivell de conflictivitat social, fruit del rebuig de gran part de la població basca al projecte i l'impacte que aquesta conflictivitat tindrà en la realitat política local de la major part dels municipis per on es preveu el pas del ferrocarril.

Tot i que durant la dècada dels noranta sorgeixen ja algunes iniciatives per a mostrar el rebuig al projecte, com l'Assemblea contra el TAV, de caràcter "antidesarrollista", no serà fins al 2001 que es crea ATH Gelditu Elkarlana, plataforma on s'agrupen col·lectius, entitats, sindicats, plataformes locals, grups ecologistes, moviments socials i partits polítics a través de la que es pretén articular i coordinar les iniciatives que han sorgit i segueixen sorgint en diferents municipis en contra del projecte. Aquest fet coincideix amb l'aprovació definitiva de la coneguda com la Y Basca, la plasmació del projecte en el territori basc, que pretén aprofitar el pas de la línia Madrid-Vitoria-Dax per la capital de la Comunitat Autònoma per a unir aquesta amb les altres dues capitals provincials, Bilbao i Donosti-Sant Sebastià. El traçat del projecte es dibuixa transcorrent per un total de 46 municipis.

A partir d'aquí i des de la plataforma, es convoquen en els anys posteriors nombroses manifestacions i altres accions i actes públics en el marc de la campanya en oposició al projecte que marcaran el que es podria considerar un cicle propi de mobilitzacions. A aquestes convocatòries se'ls hi ha de sumar acampades i diverses accions de sabotatge i de

desobediència civil al marge de la plataforma. No obstant això, un dels moments àlgids de la campanya queda definit per la convocatòria entre els anys 2006 i 2009 de consultes socials sobre l'acceptació o no del projecte en un total de 14¹ municipis afectats directament per la construcció de la línia.

L'experiència d'aquestes consultes dependrà completament del partit en el govern municipal. Així, en els municipis governats per el PNV, màxim impulsor de la Y Basca, les consultes no foren permeses i on es duren a terme es feu sense cap tipus de recurs municipal i impulsat únicament per la plataforma, mentre que en els municipis governats per l'Esquerra Abertzale² les consultes s'impulsaran des del mateix consistori. Front a una possible multiplicació de consultes, el Govern Central comença a prendre mesures i declara les consultes com a il·legals, arribant fins i tot a imputar des de la Fiscalia de l'Estat a l'alcalde d'un dels municipis, Aramaio, acusant-lo de prevaricació, desobediència a l'autoritat judicial i malversació de caudals públics.

En qualsevol cas, els resultats d'aquestes consultes son significatius tant per els nivells de participació com per la victòria aclaparadora del "no" front al "sí" al projecte. Els resultats es plasmen en la següent taula:

TAULA 2: Resultats de les consultes socials entorn al Tren d'Alta Velocitat a la Comunitat Autònoma Basca

Municipi	Data	Participació	A favor	En contra	Blanc/nul
Urbina	16/07/06	94,00%	0,00%	100,00%	0,00%
Con. Vitoria	29/10/06	33,00%	4,00%	90,00%	6,00%
Itsasondo	03/12/06	44,00%	10,80%	88,80%	0,40%
Atxondo	25/03/07	40,00%	0,00%	99,00%	1,00%
Alegia	01/04/07	31,00%	4,50%	94,50%	1,00%
Angiozar	01/07/07	84,00%	2,00%	94,00%	4,00%
Aramaio	30/09/07	54,00%	1,48%	97,00%	1,33%
Elorrio	02/12/07	37,54%	3,80%	95,26%	0,94%
Anoeta	02/12/07	36,15%	1,10%	98,10%	0,08%
Mugerre*	09/03/08	63,11%	8,60%	90,30%	1,10%
Uztaritze*	09/03/08	59,53%	7,95%	90,05%	2,00%
Legorreta	08/02/09	34,00%	10,00%	87,00%	3,00%
Lizarrabengoa*	10/05/09	97,00%	0,00%	100,00%	0,00%
Arbizu*	17/09/09	46,00%	2,00%	96,00%	2,00%

* Aquests municipis no pertanyen a la CAB. Tot i així ens ha semblat rellevant apuntar-hi els resultats.

Font: Gallego, San José, Zurimendi a Bergantiños, Ibarra i Martínez (2011).

¹ La realitat la formen 13 municipis i 19 consells alabesos del nord de Vitoria-Gasteiz els que funcionen en la pràctica com un únic municipi.

² En el cas dels consells alabesos no existeix Ajuntament com a tal ni, per tant, partit polític al govern. Qui té competències i qui convoca les consultes es l'Associació de Consells (ACOVÍ).

Aquestes consultes s'acompanyen d'un moment àlgid de mobilització al carrer i de debat públic sobre la qüestió, tot i que aquest debat no es trasllada a nivell institucional, mostrant-se tant l'Administració Autònoma com la Central totalment tancada cap al debat i, per tant, a cap tipus de negociació o acord amb la plataforma. Aquest cicle es relaxa en intensitat en 2009, quan es reforça notablement la repressió policial i els conseqüents efectes judicials en els actes d'oposició al projecte del TAV, valent-se de la llei anti-terrorista, i després de l'assassinat per part d'ETA al Desembre de 2008 de l'empresari base Inaxio Uria, propietari d'una de les empreses de la construcció del tren.

En l'actualitat, i després de la pujada de Bildu, candidatura de la que forma part l'Esquerra Abertzale, en el govern de la Diputació de Gipuzkoa, territori on la campanya havia tingut més força, sembla que el cicle de mobilitzacions es troba totalment aturat i el debat públic ha perdut rellevància. Tot i que alguns grups com l'Assemblea contra el TAV, com el col·lectiu que durant més anys ha estat involucrat en la lluita contra el tren, segueixen duent a terme activitats però amb molt poca incidència.

6.3 EL FORAT DE LA VERGONYA

El cas del Forat de la Vergonya es el cas català de conflicte veïnal urbà per a la nostra recerca. Aquest conflicte té els seus inicis en 1996, quan davant del projecte municipal en forma de PERI (Pla Especial de Reforma Interior) per a la construcció d'un parc urbà enmig d'una de les zones més degradades del Casc Antic de la ciutat de Barcelona, els veïns decideixen mostrar el seu desacord.

El projecte, que requeria processos d'expropiació i enderroc d'habitatges del barri, entra en crisi després de que es fes evident la complexitat d'execució tant pel propi procés administratiu com per la descoberta de restes arqueològiques en el terreny. Davant aquesta situació, el pla queda en punt mort deixant, en 1997, les primeres expropiacions executades i els primers enderrocs realitzats. El resultat serà un solar ple de runes enmig del barri, el que es batejarà com a El Forat de la Vergonya, així com un procés accelerat de degradació del mateix. El veïns es comencen a organitzar davant això apostant per un model basat en la rehabilitació del barri i no en la seva demolició.

L'Ajuntament de Barcelona, davant aquesta situació, reformula de forma unilateral el propi pla proposant la construcció d'un aparcament subterrani i l'edificació d'habitatges per a joves. En el anys posteriors, el solar passarà a ser un camp cremat on les diverses associacions veïnals de la zona junt amb altres col·lectius i moviments socials de la resta

de la ciutat hi desenvoluparan desenes d'activitats de protesta contra el pla de l'ajuntament, tallers per a la elaboració d'alternatives al mateix, així com la construcció en el mateix solar d'un parc autogestionat. Aquesta voràgine d'activitats que aconseguirà sumar cada cop més força i suport popular serà resposta per part de l'administració local amb fortes intervencions policials i l'emmurallament del solar.

En 2003, en plena escalada del conflicte, al finalitzar una de les manifestacions en rebuig a la situació del barri, s'enderroca el mur i en 2004 es reconstrueix el parc autogestionat que aquest cop durarà fins al 2006, moment en que el conflicte es desencalla.

Aquesta nova situació ve de la mà de la creació en 2006 de L'Espai d'Entesa del Casc Antic on participen així mateix diverses associacions veïnals de la zona, moviments socials, entitats culturals i ONGs i de la dotació per a la zona d'un Projecte d'Intervenció Integral en el marc de la Llei de Barris de la Generalitat de Catalunya en 2004.

Des de l'Espai d'Entesa es formulen diferents propostes a l'Ajuntament en forma d'equipaments cívics autogestionats, manteniment de l'hort comunitari, espais d'oci i esport que a través d'un procés participatiu seran assumits per part de l'administració local. Tot i així, un sector de col·lectius de l'Espai d'Entesa segueixen deslegitimant els acords ja que consideren que es perd el caràcter autogestionari que havia defensat el barri.

La importància d'aquests cas recau en el fet que l'articulació dels actors no es desenvolupa únicament com a contestació al pla, sinó que va més enllà i acaba proposant i desenvolupant un model alternatiu d'espai públic. És a dir, va més enllà del propi conflicte.

6.4 ZORROTZAURRE

El barri de Zorrotzaurre, el nostre segon cas de conflicte urbà, ha estat, i segueix essent, un barri de Bilbao amb una gran singularitat. Històricament aïllat del centre, es construí un barri de caràcter industrial on les residències s'anaven col·locant allà on les fàbriques i les naus deixaven espai. En els darrers anys i sobretot després de la crisi industrial, que colpejà fortament la ciutat a mitjans de la dècada dels vuitanta, el barri s'anà dibuixant com un barri desendreçat on habitatges atrotinats convivia amb ruïnes industrials. A hores d'ara, algunes d'aquestes naus i fàbriques segueixen en funcionament, mentre els seus gairebé cinc-cents habitants, segueixen defensant el seu barri com un espai habitable i en ús, mereixedor de qualitat de vida.

Aquest escenari de partida i la pròpia situació geogràfica, fa que l'Ajuntament comenci a

mirar el barri com un enclavatge clau de la construcció del nou Bilbao. El barri, que queda situat a la ribera de la Ria en forma de península, es veu com una peça clau per a la continuació del water front al que s'anomena "La Vía Paseo Metropolitano" que suposa l'eix principal del nou projecte urbà. Considerat pel Pla Territorial Parcial com un magnífic enclavament de centralitat metropolitana i havent modificat el caràcter del seu sòl, d'industrial a residencial, en el Pla General d'Ordenació Urbana de Bilbao de 1995, es preveu l'execució d'una Pla Especial pel barri. En 2001 es crea la Comissió Gestora per al Desenvolupament Urbanístic de Zorrotzaurre, composta per propietaris públics i privats del seu sòl, però sense cap tipus de presència veïnal. Així, es comença a redactar un pla d'actuació per a la ordenació del barri que es concreta en 2004 amb un Master Plan elaborat per l'arquitecta anglo-iraquià Zaha Hadid. Aquest Pla, que posteriorment serà revisat en diverses ocasions, defineix Zorrotzaurre, tot i que formalment com un espai d'usos mixtes, és a dir, combinat amb ús residencial i equipamental, com un autèntic centre de negocis de qualitat, titllat de Manhattan bilbaí.

El Pla Especial s'aprova inicialment al mes de Novembre del 2011 i es tanca el període d'al·legacions a finals de Gener de 2012 amb un total de 35 al·legacions, 15 d'elles presentades pels propietaris dels habitatges existents, 4 per associacions veïnals, 6 per altres associacions i entitats, 4 per empreses i 6 per particulars.

Des dels seus inicis, front a aquest Pla sorgeixen resistències per part dels veïns del barri en base a l'oblit reiterat per part del propi projecte de la existència d'un nucli poblacional assentat i d'un territori consolidat i, així, al conseqüent caràcter demolidor i el pes gairebé nul de les actuacions de caràcter rehabilitador previstes en el mateix. Aquestes respostes es centren a nivell normatiu en la reivindicació de la presència veïnal tant en el disseny, desenvolupament i execució del Pla i a nivell substantiu, en la proposta de la creació d'un Eco-Barri aprofitant el caràcter fluvial de mateix i la possibilitat de recuperació de la biodiversitat de la Ria.

En aquest marc es crea per part de l'associació de veïns, la iniciativa ciutadana "Foro para un Zorrotzaurre Sostenible" que pretén ser un espai de debat entorn al desenvolupament del barri tot marcant com a objectius la promoció de la participació ciutadana i un diàleg obert entre els diferents actors del barri; la definició de principis i propostes pragmàtiques per al disseny d'un barri sostenible; i la conscienciació social entorn a la importància de la sostenibilitat en el desenvolupament urbà. Des d'aquest fòrum, es concreten les propostes a nivell substantiu per al barri: crear un centre de recerca, educació i cultura ecològica al barri; reduir o eliminar en la mesura de lo possible el trànsit de cotxes privats; la creació

d'espais verds descentralitzats i autogestionats pels propis veïns; i mantenir i reforçar la identitat i la comunitat actual del barri.

Però les activitats del Foro van més enllà del de suposar un espai de debat entorn al futur del barri, des del 2003, en el seu marc i des de l'associació de veïns i altres entitats del barri es posen en marxa diferents actes i activitats de caràcter contenciós, però amb un nivell de confrontació moderat. Aquestes activitats passen sobretot per tallers ecològics, passejades pel barri, xerrades, passis de documentals, concursos de pintura, tallers sobre participació ciutadana... totes elles però, amb un clar objectiu de recuperar la memòria històrica del barri, empoderar-se com a veïns i així poder ser reconeguts tant per la pròpia Administració com també cap a la resta de la ciutat.

7. L'ANÀLISI DEL CASOS

Tal i com hem plantejat anteriorment, el nostre anàlisi es basarà en un model combinat entre l'anàlisi dels conflictes i els processos de construcció de pau. D'aquesta manera podrem observar com els mecanismes establerts en el marc de les propostes de construcció de pau es poden portar, o no, des d'un escenari de conflicte territorial a la creació d'un escenari potencialment democratitzador. Així, hem establert cinc blocs de preguntes per a l'anàlisi on en cada un d'ells hi hem incorporat aquelles variables que ens semblen rellevants en els processos de conflicte.

Si prenem el primer bloc, el bloc referent a l'origen del conflicte, tal i com hem argumentat en la presentació dels casos, l'origen del conflicte és, en tots ells i per la seva pròpia condició de conflictes territorials, l'aparició d'un projecte. Però anant més enllà i intentant respondre des d'una perspectiva més estructural ens trobem com a aquesta aparició l'acompanyen altres elements.

Així, aquests elements els hem identificat amb la percepció del projecte però no tant des d'una perspectiva substantiva, sinó normativa. Lederach ens proposava en el seu model de progrés del conflicte l'educació com a primer esglaió, és a dir, la consciència de que hi ha alguna cosa que no volem. En tots els conflictes analitzats, observem com aquesta percepció es tradueix en un sentiment d'agressió, de perill de la pròpia identitat, una percepció de greuge, però més enllà, en la percepció de que no se'ls ha inclòs.

Per tant, és en aquest primer moment on es va configurant el mapa del actors i on es defineixen els defensors i els detractors del projecte. En el cas dels conflictes urbans que estem analitzant, aquest mapa se'ns presenta d'una forma més senzilla que en els casos de conflictes entorn a les infraestructures supralocals. En el primer cas, podem fer una distinció clara entre, per una costat, l'Administració Pública i altres actors empresarials per una banda, i el sector veïnal i altres col·lectius socials, per l'altra. Així, la percepció d'agressió es canalitza molt clarament cap a aquests actors, però, com he dit, aquesta percepció i l'element que fa esclatar els conflictes tant en un cas com en l'altre, és la percepció de que no se'ls ha tingut en compte, en el cas de Zorrtozaurre i que a més, se'ls està enganyant, en el cas del Forat de la Vergonya. En ambdós casos es poden situar

aquestes percepcions en el context previ de manca d'espais participatius en ambdues ciutats. Per tant, l'origen del conflicte és el propi projecte, però més enllà d'això, a nivell estructural, el podem situar en un escenari de no relació de l'administració amb el teixit veïnal i de desconfiances mútues.

Pels casos del TAV i del Quart Cinturó, com hem dit, el mapa del actors es complica. Així, com hem plantejat en la introducció del casos, la responsabilitat del projecte depèn de nivells administratius superiors al nivell municipal. Això produirà que, el posicionament dels diferents consistoris siguin diferents en uns casos i en altres. En el cas del TAV, aquest posicionament front al projecte depèn absolutament del partit al govern municipal. En el segon cas, en el del Quart Cinturó, aquesta relació no es tant clara i la posició del consistori dependrà d'altres elements com la percepció de manca d'informació o l'impacte concret que el traçat tindrà sobre el propi municipi així com la pressió per part de la ciutadania cap al consistori. En qualsevol cas, en el cas del TAV, els municipis que es declaren en contra del projecte adquireixen una actitud molt més confrontativa i activa en la campanya contra el projecte que els municipis que es declaren en contra en el cas del Quart Cinturó que, tret de certes declaracions i peticions formals a les institucions i ens responsables del projecte, es limitaran a fer, en alguns casos, una labor d'acompanyament i suport a la campanya. Serà, interessant, com veurem més endavant, si hi ha hagut canvis de color en els governs dels diferents municipis.

El segon bloc de variables, el tercer i el cinquè els treballarem de forma conjunta. En el primer és on ens centrem en la situació del conflicte, en el segon, és on tractem les actituds i molt lligat a aquest, l'escalació del conflicte. Així, seguint el model proposat per Fischer et al. (2000), observem com s'ha desenvolupat el conflicte a través del diferents esdeveniments o moments claus i quines han estat les percepcions i respostes aquests.

Nel-lo (2006) defineix els conflictes territorials com a reactius, en un primer moment, i com a defensius en un segon. D'acord amb aquesta definició i tot i que en alguns casos, els casos catalans, veiem com el conflicte es mostra a nivells més o menys constants en el temps i, en els casos del País Basc, veiem com el conflicte es mostra més actiu en uns moments que en altres, observem com, més enllà del propi origen del conflicte, es produeix una acceleració d'activitats quan hi ha moviments per part de les administracions responsables dels projectes. Així, en el cas del TAV, s'inicia el cicle fort de mobilitzacions a partir del 2006 quan observem un gran augment del nombre de manifestacions, accions i activitats contra el projecte, així com les pròpies consultes socials, i aquest augment es dona tant a nivell quantitatiu com qualitatiu coincidint amb

l'inici de les obres del primer tram aquell mateix any en el municipi d'Urbina. A diferència dels altres casos, però, en aquest observem un nivell alt de repressió per part de les autoritats cap al moviment. Nivell, que es manté, aquest sí, constant en el temps. Aquesta repressió es dona, així, no només constant en el temps sinó que de forma transversal en totes les iniciatives que es duen a terme. Com hem presentat en la introducció dels casos, el cas de les consultes porta fins i tot davant de la justícia a alcaldes dels municipis on tenen lloc.

Però més enllà, al nivells alts de repressió policial en el marc de les diferents manifestacions i accions públiques, algunes d'elles d'acció directa com sabotatges, l'acompanya la vinculació, anunciada des de les pròpies autoritats nacionals i estatals de vincular la lluita contra el TAV amb el grup armat ETA i per tant, penar sota la llei antiterrorista. Aquest pas es dona com a resposta a l'increment de l'activitat contra el tren i, tot i que en un primer moment sembla no tenir impacte sobre el cicle de mobilitzacions, aquest augment en els nivells repressius portarà a un desgast que suposarà una de les variables explicatives del declivi del cicle. Així, un dels moments on aquesta repressió es mostra d'una forma més clara és en la manifestació massiva a Urbana en gener del 2009 on es comptabilitzen desenes de ferits i 6 detinguts que acabaran amb una petició de presó. Aquest serà l'última gran manifestació massiva contra el TAV.

En el cas del Quart Cinturó, observem com la dinàmica es repeteix. Tot i que, com hem dit, el conflicte es manté constant en el temps, sense que puguem identificar diferents cicles de mobilitzacions, existeixen dos moments d'especial mobilització: la presentació de l'estudi informatiu de cadascú dels trams. Les respostes que es produeixen a la presentació d'aquests estudis previs es tradueixen tant en campanyes per la presentació massiva d'al·legacions al projecte com, en aquest marc, la realització de manifestacions massives i la edició de material informatiu.

Com hem dit, el mateix observem pels casos urbans. Tot i així, creiem important detenir-nos en el cas del Forat de la Vergonya. Aquest és l'únic cas dels nostres estudiats on es genera una resposta per part de l'Administració. Mentre en els altres casos no es reconeix als opositors al projecte en els espais de negociació, en aquest cas sí, tot i que en moments la relació entre els diferents actors ha estat d'hostilitat amb nivells alts de confrontació i repressió, sobretot en les primeres fases d'escalada del conflicte on la repressió policial es fa present, per exemple, en la jornada d'enderrocament del mur que rodejava el solar en 2003.

TAULA 3: Les parts del conflicte. Actituds.

	Quart Cinturó	TAV	Forat de la Vergonya	Zorrotzaurre
Tema	Traçat de la infraestructura. Destrucció del territori. Model de mobilitat. Model d'urbanització.	Traçat de la infraestructura. Destrucció del territori. Qüestió Nacional.	Actuació urbanística sobre el barri. Model d'espai públic.	Actuació urbanística sobre el barri. Visibilització, reconeixement. Model de barri.
Relació	Llunyania. Reconeixement públic. No reconeixement en espais decisoris.	Hostilitat. No reconeixement públic. Alt nivell repressiu.	Desconfiança amb moments d'hostilitat. Reconeixement en espais negociació. Moments repressius.	Desconfiança relativa. Reconeixement públic. No reconeixement en espais de negociació.
Identitat	Identitat territorial. Identitat ciutadana. Drets.	Identitat territorial lligada a la identitat nacional.	Forta identitat de barri. Percepció de greuge.	Forta identitat de barri. Percepció d'oblit.
Procés	Constant	Inconstant	Constant	Inconstant

Font: elaboració pròpia.

Una altra variable que preniem en consideració en aquest bloc era la qüestió de les identitats col·lectives, les identitats de les que sorgeixen els conflictes, així com les que van emergent en el seu procés. Pels nostres casos urbans observem com les identitats que hi trobem són clarament fortes identitats de barri. Aquestes identitats es generen en ambdós casos en base a, per un costat, la estructura social del barri, barris de caràcter obrer, amb pocs recursos econòmics i, per tant, on s'identifica una clara consciència de classe; i per l'altre, la condició històrica del barri respecte a la pròpia ciutat.

En el cas del Forat de la Vergonya, un barri que es situa en el centre històric de la ciutat, però que a pesar d'aquesta situació ha romàs oblidada i envolta en un procés de degradació que, s'accelera sobretot a partir de les primeres expropiacions en el marc del projecte de reordenació origen del conflicte en el barri. En el segon cas, un barri que es troba en un extrem de la ciutat, un barri que ha representat històricament els marges, tant a nivell físic com simbòlic i que, a partir del nou projecte urbà, es troba en el centre metropolità com un enclavatge estratègic. Aquestes situacions històriques i presents respecte a la ciutat les veiem traduïdes en els diferents discursos que es desenvolupen: en el cas del Forat de la Vergonya, una percepció de greuge, en el cas de Zorrotzaurre un percepció d'oblit.

En els altres dos casos, el procés identitari es donarà d'una forma força diferent. En ambdós casos ens trobem una identitat inicial que està igualment lligada al territori que permetrà, precisament, que es desenvolupi aquesta percepció d'amenaça. Però, a causa d'aquesta condició de conflictes supralocals, aquesta condició escalar fa que les pròpies identitats també es moguin escalarment a llarg de conflicte. En el cas del Quart Cinturó observem com aquesta identitat inicial es va transformant, sense perdre aquest caire local, en una identitat que podríem caracteritzar com ciutadana. És a dir, les reivindicacions que es van plasmant durant el conflicte giren cada cop més al voltant de reivindicacions que van més enllà de la pròpia localitat i apel·len a drets ciutadans: model de mobilitat, serveis públics, model d'urbanització... En el segon cas, en el TAV, observem com aquesta identitat territorial s'acompanya d'una identitat nacional. En aquest sentit, les reivindicacions no només giraran entorn del propi traçat del tren i els seus impactes sinó que tindrà un pes rellevant la reivindicació nacional. El projecte, tot i que l'impulsor al País Basc és el Partit Nacionalista Basc, es considera en molts sectors del moviment en contra del tren un projecte fruit de la imposició dels Estats Espanyol i Francès. Així les reivindicacions nacionals emergeixen com a solució al conflicte.

Per últim, tal i com hem plantejat, traduirem, a més, aquestes actituds en l'obertura o no de les institucions cap a espais de participació així com les formes d'acció contencioses i els seus impactes en l'administració. En aquest cas, un cop més, observem una gran diferència entre els casos supralocals, el TAV al País Basc i el Quart Cinturó a Catalunya i els casos de conflictes urbans, El forat de la Vergonya i Zorrotzaurre.

Aquesta diferència la trobem en la configuració dels actors en joc. Mentre en el primer cas, el conflicte no és, almenys només, amb l'administració local, sinó que entren en joc molts altres nivells administratius, en el segon, el conflicte sorgeix clarament front a actuacions per part de l'Administració local, essent aquesta, per tant, el subjecte opositor. Aquest fet fa que, en el primer cas, la pròpia Administració local es posicioni en molts casos en contra del projecte essent, per tant, una de les parts afectades. Tot i això trobem diferències entre ambdós casos:

Així, un dels elements que diferencia el cas del Quart Cinturó i el del TAV, és que en el primer cas, la majoria dels consistoris dels municipis afectats pel traçat es mostren clarament en contra, en altres, si més no, crítics amb el projecte, mentre que són pocs els municipis que es mostren a favor. En el segon, en el cas del TAV, l'oposició consistorial al projecte depèn clarament del partit en el govern. En els municipis governats per el Partit Nacionalista Basc la posició és a favor, mentre que en els municipis governats per

l'Esquerra Abertzale l'oposició és clara. Aquest fet marcarà molt l'experiència de les consultes socials en uns i altres municipis, i per tant, l'experiència entorn als mecanismes de participació serà molt diferent.

Si observem els nostres casos de conflictes urbans, observem també diferències entre un i l'altre. En el cas del Forat de la Vergonya, observem com, a l'hora que el repertori d'acció ha estat molt més confrontatiu i amb un discurs molt més radical i de desconfiança vers la política del consistori local, els impactes de la participació han estat majors, mentre en el cas de Zorrotzaurre, duent a terme un repertori d'accions molt més moderat, els impactes de la participació han estat de caràcter moderat en quant a lo substantiu, però de caràcter baix en quant a lo normatiu. Després d'anys, la Comissió Gestora de Zorrotzaurre segueix sense tenir representants veïnals tot i que ha acceptat el dur a terme certes actuacions de rehabilitació en els habitatges existents que en un principi no estaven previstos. En el quadre següent mostrem l'anàlisi dels diferents casos.

TAULA 4: Actituds vers el conflicte. El model de participació.

	Quart Cinturó	TAV	Forat de la Vergonya	Zorrotzaurre
Accés a la participació	Irrupció	Irrupció	Irrupció	Irrupció
Repertori d'accions	Acció contenciosa, administratiu	Acció contenciosa, administratiu, sabotatge, lluita armada, consultes socials	Acció contenciosa, administratiu, negociació	Acció contenciosa de baix nivell
Articulació	Heterogènia	Heterogènia	Heterogènia	Homogènia
Composició	Diversos col·lectius i associacions veïnals, partits polítics, sindicats, associacions culturals, administracions locals.	Diversos col·lectius i associacions veïnals, partits polítics, sindicats, associacions culturals, administracions locals.	Associació de veïns, de comerciants, entitats culturals, col·lectius d'arquitectes, moviment okupa...	Associació de veïns
Rendiments substantius	Revisió per part de les administracions autonòmiques i estatals del projecte inicial.	No hi ha rendiments.	Generació d'un nou model d'espai públic.	Incorporació d'actuacions de rehabilitació
Impactes en la participació	Baix	Nul	Alt	Moderat

Font: elaboració pròpia a partir del quadre proposat per Bonet (2011).

Des d'una altra perspectiva, tornem al model que proposaven Bárcena, Larrinaga i Zubiaga (2011). Es proposava, des d'aquest model, una classificació dels conflictes en funció del grau i el tipus de participació que s'hi ha donat. Més enllà de la forma d'accés a aquesta participació, que en tots els nostres casos, quant s'ha donat, ha estat per irrupció, és interessant en quin grau i quina forma ha adoptat. Així, teníem un primer tipus de conflicte on aquest es desenvolupava per via consensual. És a dir, hi ha una voluntat de resolució a partir de l'obertura d'espais de participació. Aquest tipus correspon al cas del Forat de la Vergonya en la segona fase del conflicte quan es crea en 2006 l'Espai d'Entesa del Casc Antic, reconegut per l'Administració local com un interlocutor vàlid amb el que dur a terme un procés negociador. A aquest fet, se li suma el model de generencialisme públic (Bonet, 2011) com a model de governació de que adopta l'Ajuntament de Barcelona i que obre, per tant, l'Estructura d'Oportunitats Polítiques.

En segon lloc, els autors ens proposen un tipus de conflictes que es desenvolupen sota criteris de caràcter impositiu. És a dir, no s'obre cap tipus d'espai per la participació ni per la negociació. Aquest cas és clarament el cas del TAV. En aquest cas, no només no s'obren espais sinó que els espais que de forma irruptiva sobren en alguns municipis, els governats per el partit al càrrec del Govern Basc, amb les consultes socials, son criminalitzats. Més enllà, durant tot el procés del conflicte el propi Govern Basc es nega reiteradament a obrir un espai de debat públic sobre la qüestió, petició que sobrepassa la pròpia plataforma AHT Gelditu Elkarlana i s'estén cap a altres àmbits socials.

Per últim, se'ns presenta el cas dels conflictes desenvolupats per via de l'ús instrumental de la participació. És a dir, una participació simbòlica de caràcter consultiu-deliberatiu. Dins d'aquest tipus ens hi trobem els últims dos casos, el Quart Cinturó i Zorrotzaurre. Em ambdós casos en cap moment del conflicte s'obre un espai de participació real amb caràcter vinculant i ni tant sols un espai de negociació. Sí que es donen espais de debat on es troben tant responsables del desenvolupament dels projectes com actors detractors, però aquests espais s'obren per part de les respectives plataformes i campanyes. Per tant, estem parlant de que la via d'accés a la participació és a través de la irrupció però aquesta es queda en un nivell purament simbòlic. En el cas del Quart Cinturó, aquests espais es donen en diferents ocasions: en 2005 en el marc de les jornades organitzades per la campanya contra el Quart Cinturó "La crisi de les infraestructures de mobilitat a Catalunya" que finalitzen amb una taula rodona amb els grups polítics amb representació al Parlament de Catalunya i amb la compareixença dels representants de la campanya a la Comissió de Política Territorial del Parlament de Catalunya en Març de 2006. En el cas de Zorrotzaurre, aquest espai de debat s'obre en el marc del congrés celebrat en 2004, "Foro

para un Zorrotzaurre Sostenible” on també hi són convidats representants municipals i membres de la Comissió Gestora de Zorrotzaurre.

Cal dir, però, que es percep, certs impactes de la participació tot i que de forma baixa o moderada, encara que aquesta no es dona en espais de negociació o participació. Així, en el cas del Quart Cinturó, en perceben a partir de 2006 certs moviments per part de l'administració com l'elaboració d'un informe no favorable al projecte inicial o bé l'obertura a la millora de la xarxa ferroviària com a alternativa. En el cas de Zorrotzaurre, s'aconsegueix la modificació del pla inicial incorporant-hi actuacions i ajudes per a la rehabilitació d'alguns edificis residencials. Tot i això, en ambdós casos, es considera que aquests impactes són mínims i que no s'ha aconseguit que s'incorporin el gran gruix de les reivindicacions com, sobretot, la incorporació de la part social en els espais decisoris.

Per últim, i com hem apuntat més amunt, ens ha semblat rellevant observar en el cas dels conflictes supralocals si s'han donat canvis en el color del Govern municipal en aquells municipis que o bé, s'han mostrat a favor dels projectes, o bé, no han dut a terme actuacions rellevants front a ell.

TAULA 5: Resultats electorals dels municipis en el traçat del 4C

Ajuntament	Eleccions 2003	Eleccions 2007	Eleccions 2011
Sant Antoni de Vilamajor	CiU	CiU	CiU
Cardedeu	ERC / PSC	ERC / CiU	CiU
Les Franqueses del Vallès	CiU	CiU / PSC-PM	CiU
Caldes de Montbui	PSC	ERC	ERC
Granollers	PSC	PSC	PSC
La Garriga	ERC	CiU / PSC	CiU
Sant Celoni	PSC/ERC/IC	CiU	PSC
Montmeló	PSC	PSC	PSC
Sta. Maria de Palautordera	PSC	PSC	PSC
Sabadell	PSC	PSC	PSC
Sant Pere de Vilamajor	Independents / ERC	CiU	CiU
Vallromanes	ERC, moció de censura, puja CiU	CiU - iVALL	iVALL
Sta. Eulàlia de Ronçana	ERC	ERC	ERC
Vilafranca del Penedès	PSC	PSC	CiU
L'Ametlla del Vallès	PSC / AIA / GRA	PSC / AIA	CiU
Lliçà d'Amunt	ERC	PSC	PSC
Sentmenat	PSC	CiU	CiU
Abrera	PSC	PSC	PSC
Castellar del Vallès	CiU	PSC	PSC
St. Esteve de Palautordera	CiU	CiU	CiU
Palau de Plegamans	PSC	CiU	PSC
Terrassa	PSC	PSC	PSC
Collbató	PSC	PSC	CiU
La Roca del Vallès	PSC	CiU	CiU
Bigues i Riells	CiU	PSC	CiU

Font: Ministerio del Interior i Generalitat de Catalunya.

TAULA 6: Resultats electorals dels municipis en el traçat del TAV

Municipi	Eleccions 2003	Eleccions 2007	Eleccions 2011
Aramaio	EAJ-PNV / EA	EAE-ANV	EA/ALTERNATIVA
Arrazua-Ubarrundia	EAJ-PNV	EAJ-PNV	EAJ-PNV
Legutio	EAJ-PNV	EAJ-PNV	BILDU
Vitoria-Gasteiz	PP	PSE-EE	PP
Abadiño	EAJ-PNV	AI	AI
Amorebieta-Etxano	EAJ-PNV	EAJ-PNV	EAJ-PNV
Arrigorriaga	EAJ-PNV	EAJ-PNV	EAJ-PNV
Atxondo	EAJ-PNV	EAE-ANV	BILDU
Basauri	EAJ-PNV	EAJ-PNV	EAJ-PNV
Bedia	EAJ-PNV	EAJ-PNV	EAJ-PNV
Bilbao	EAJ-PNV	EAJ-PNV	EAJ-PNV
Durango	EAJ-PNV	EAJ-PNV	EAJ-PNV
Elorrio	EAJ-PNV	EAE-ANV	EAJ-PNV
Galdakao	EAJ-PNV	EAJ-PNV	EAJ-PNV
Iurreta	EAJ-PNV	EAJ-PNV	EAJ-PNV
Izurza	EAJ-PNV	EAE-ANV	BILDU
Lemoa	EAJ-PNV	EAJ-PNV	BILDU
Zaratamo	EAJ-PNV / EA	EA	GURE HERRIA
Aduna	AEH	EAE-ANV	Sense Constituir (EZKER ABERTZALEA)
Alegia	ATEA	EAE-ANV	EA-ALTERNATIBA
Andoain	PSE-EE	PSE-EE	BILDU
Anoeta	EAJ-PNV	EAE-ANV	EA-ALTERNATIBA
Antzuola	EAJ-PNV	EAE-ANV	EA-ALTERNATIBA
Arrasate	EAJ-PNV / EA	EAE-ANV	EA-ALTERNATIBA
Asteasu	EAJ-PNV	BA	AB
Astigarraga	EAJ-PNV	EA	EA-ALTERNATIBA
Beasain	EAJ-PNV	EAJ-PNV	BILDU
Bergara	EAJ-PNV	EAE-ANV	EA-ALTERNATIBA
Donostia-San Sebastián	PSE-EE	PSE-EE	BILDU
Errenteria	PSE-EE	PSE-EE	BILDU
Eskoriatza	EAJ-PNV	EAE-ANV	EA-ALTERNATIBA
Ezkio-Itsaso	EIH	E-IE	EZKIO-ITSASOKOAK
Hernani	EAJ-PNV	EAE-ANV	EA-ALTERNATIBA
Hernalde	EAJ-PNV	HH	HH
Irun	PSE-EE	PSE-EE	PSE-EE
Itsasondo	EAJ-PNV	EAE-ANV	EA-ALTERNATIBA
Legorreta	EAJ-PNV	EAE-ANV	EA-ALTERNATIBA
Leintz-Gatzaga	AEL-G	AEL-G	AEL-G
Oiartzun	EA	EAE-ANV	EA-ALTERNATIBA
Ordizia	EAJ-PNV	EAJ-PNV	EA-ALTERNATIBA
Ormaiztegi	OHT	ORBEL	BILDU
Tolosa	EAJ-PNV	EAJ-PNV	BILDU
Urnieta	EAJ-PNV	UDA	EAJ-PNV
Urretxu	EAJ-PNV	EAE-ANV	BILDU
Zizurkil	EAJ-PNV	EAJ-PNV	EA-ALTERNATIBA
Zumarraga	PSE-EE	PSE-EE	PSE-EE

Font: Ministerio del Interior.

Mirant els resultats electorals de les últimes tres eleccions municipals, observem diferències en l'impacte del conflicte en un i altre territori. Mentre en el cas català del Quart Cinturó no observem cap resultat que pogués ser significatiu, inclòs el cas de Granollers com a únic municipi que es mostra incondicionalment a favor del projecte i on no es produeix un canvi en el govern municipal, el cas del País Basc se'ns presenta com a rellevant.

Dels 46 municipis que es troben en el traçat del Tren d'Alta Velocitat, 32 governs municipals corresponen a partits o candidatures que s'han mostrat oberta i frontalment oposats al projecte. D'aquest 32, cal observar com són 25 els que han sofert un canvi de govern en el context del cicle de mobilitzacions. Cal tenir en compte, però, que en les eleccions del 2003 l'Esquerra Abertzale no es va poder presentar per la seva condició d'il·legalitat. Tot i això ens sembla important remarcar com la mobilització social que, com hem observat, té un impacte nul en la participació dels espais decisoris, sí que té un elevat impacte en els espais electorals municipals augmentant, d'aquesta manera la tensió entre els diferents nivells administratius.

Entrem, doncs, en el quart bloc de variables. Les corresponents al manteniment del grup aplicant la "perspectiva niada" de la construcció de pau. Tal i com hem plantejat en el mapa de variables, partim de la idea de que per tal de passar d'un escenari de conflicte a un escenari democratitzador, des d'aquesta perspectiva de la construcció de pau, es veu imprescindible el tractar només la qüestió concreta objecte del conflicte sinó que cal situar-la aquesta en el context del sistema estructural que l'envolta i com a pont entre el sistema i la qüestió concreta el sub-sistema de relacions on es dona. Així, hem plantejat aquesta perspectiva com el pont entre les aportacions en el camp de la construcció de pau i la idea de democràcia relacional, el pont entre la sortida a nivell substantiu i la creació d'alternatives a nivell normatiu.

Centrant-nos en els nostres casos, podem fàcilment observar com en tots ells les reivindicacions sobrepassen, al llarg del conflicte, la qüestió en conflicte i en tots ells es dirigeixen a qüestions més amples donant especial rellevància a la qüestió de la manca de democràcia, per tant, a la petició de que s'obrin espais de participació. En aquests sentit i seguint el model de Dugan (1996) observem com en tots els casos existeix un *contínuum* en les reivindicacions que mostrem en el següent quadre:

TAULA 7: El paradigma niat

	Quart Cinturó	TAV	Forat de la Vergonya	Zorrotzaurre
Qüestió	Traçat de la infraestructura. Destrucció del territori.	Traçat de la infraestructura. Destrucció del territori.	Actuació urbanística sobre el barri.	Actuació urbanística sobre el barri.
Relació	Llunyania. Reconeixement públic. No reconeixement en espais decisoris.	Hostilitat. No reconeixement públic. Alt nivell repressiu.	Desconfiança amb moments d'hostilitat. Reconeixement en espais negociació. Moments repressius.	Desconfiança relativa. Reconeixement públic. No reconeixement en espais de negociació.
Sub-sistema	Model de mobilitat. Model d'urbanització. Manca d'espais de participació.	Model de mobilitat. Competències autonòmiques i municipals. Manca d'espais de participació.	Model de barri. Model d'espai públic. Manca d'espais de participació.	Model de barri. Manca d'espais de participació.
Sistema	Processos de metropolitanització. Capitalisme. Democràcia representativa.	Qüestió Nacional. Model de desenvolupament. Capitalisme. Democràcia representativa.	Model de desenvolupament urbà. Capitalisme. Democràcia representativa.	Model de desenvolupament urbà. Capitalisme. Sostenibilitat. Democràcia representativa.

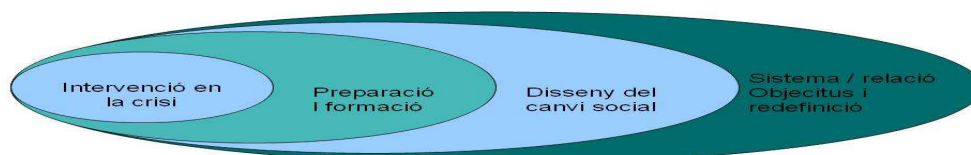
Font: elaboració pròpia.

Observem com, en tots els casos, els diferents discursos analitzats parteixen de la qüestió concreta del conflicte i es projecten cap al sistema on aquest conflicte es dona. Així, en tots el casos existeix una gran presència del model de desenvolupament capitalista. Tots els discursos es troben emmarcats en aquest context tot i que les reivindicacions més concretes es queden en els nivells entremitjos, ja sigui en quant a la relació entre els diferents actors, és a dir, voluntat de presència en espais decisoris ja sigui en quant a les polítiques públiques concretes sobre les que les administracions responsables dels projectes tenen competències. Per tant, aquests nivells entremitjos son els percebuts com els nivells de la qüestió on realment s'hauria de donar el debat en un espai relacional. Així, el que hem observat ha estat com a través d'aquest conflictes es plantegen debats i propostes que transcendeixen del propi conflicte i duen a la formulació de discursos i reivindicacions que es refereixen en última instància a la necessitat de una millora democràtica.

8. A MANERA DE CONCLUSIÓ: EL MODEL INTEGRAT COM A MODEL PER A LA CONSTRUCCIÓ DE PAU

Lederach (1998), a partir de la proposta de Dugan (1996) ens proposa una perspectiva integrada que nosaltres agafarem com la perspectiva que ens permetrà crear el model ideal de procés de construcció de pau a partir del que nosaltres comprendrem els nostres casos: si resulta important observar un conflicte des de la seva qüestió més concreta fins al sistema on aquest es troba, es a dir, fent una ampliació de marcs, també ho és fer aquesta ampliació a nivell temporal. No només és important per arribar a un escenari de pau el saber què és el que està en conflicte sinó que partir de la idea del caràcter progressiu del mateix, ser conscients que es pot enfocar la resolució des d'un curt terme a un perspectiva de llarg terme també ho és. Si quan es parla de gestió del conflicte o resolució o, si més no, de resposta a una crisi, es pot parlar des d'una perspectiva a curt terme, si parlem de construcció de pau, ampliar els marcs d'aquesta perspectiva temporal és necessari si atenem a la progressió del conflicte. En aquest sentit entraria en joc la idea de transformació, el pas d'una situació a una altra i que aquesta transformació esdevingui sostenible en el temps. Partint d'això, Lederach proposa una perspectiva niada de marcs temporals des dels que es pensa, es planeja i s'actua cap a la construcció de pau.

FIGURA 3: La dimensió temporal de la construcció de la pau

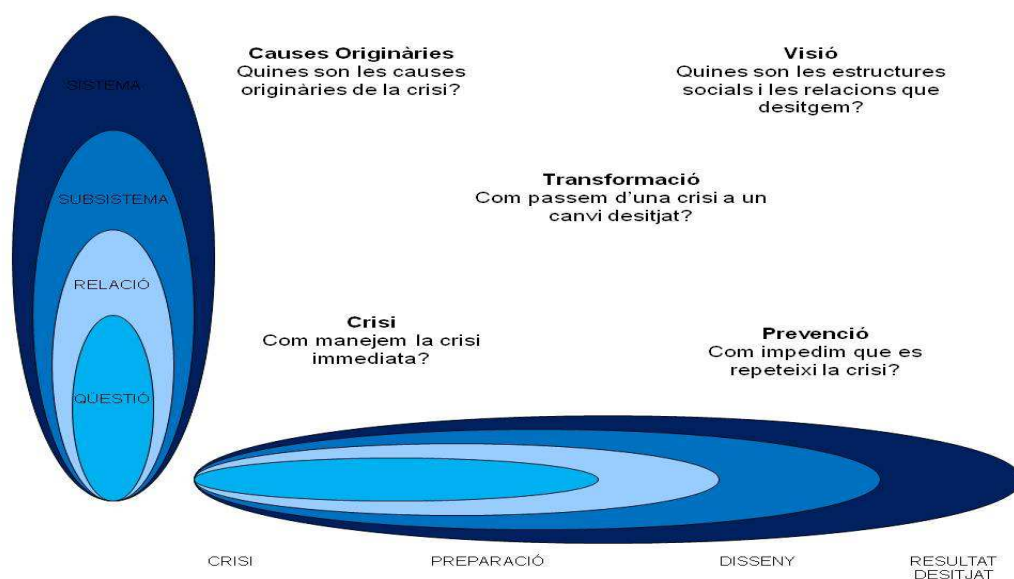

Font: Lederach (1998)

El que ens interessa d'aquesta proposta, un cop més, és tenir aquesta perspectiva a llarg terme, imaginar quina és la situació a la que es vol arribar però si més no, la perspectiva a mig terme és la que ens resultarà clau a l'hora de crear un pont entre la necessitat a curt terme de donar resposta a una crisi i la voluntat a llarg terme d'arribar a un escenari objectiu.

Així, ja tenim els dos elements per a construir la perspectiva integrada. A través d'aquesta podem lligar les qüestions substantives, les referents a l'estructura del conflicte amb les qüestions normatives o de procediment. Així, una matriu vertical que suposa el paradigma niat de Dugan i que ens dóna claus per unir els enfocaments i els nivells d'intervenció en el conflicte, i en la matriu horitzontal la perspectiva niada dels marcs temporals que uneix la resposta a la crisi a curt terme amb la visió a llarg terme de transformació social. Com a punts d'intersecció Lederach identifica cinc qüestions claus que com a diagnòstic i pronòstic funcionen en al construcció de la pau.

FIGURA 4: Un marc integrat per a la construcció de pau

Font: Lederach (1998)

Aquestes cinc qüestions han suposat les cinc qüestions claus en la nostra recerca. Cada una d'aquestes preguntes ens dóna elements per a intentar desxifrar aquells elements que estem buscant en quant a les possibilitats de que d'un escenari de conflicte es passi a un escenari de transformació de les formes democràtiques en l'àmbit local:

a) El primer grup de preguntes correspon a una visió de sistema però a una perspectiva a curt terme. Aquest conjunt de preguntes intenten donar una descripció sobre quines són les causes originaries del conflicte. Es tracta, així doncs d'un anàlisi estructural que ens poden proporcionar una explicació dels factors sistèmics generals que s'haurien de tenir en compte cara a un conflicte.

El segon grup de preguntes correspon a la resposta immediata a un crisis. Per tant, aquí l'element central a nivell substantiu suposa la qüestió concreta de la crisis. Aquest conjunt de preguntes té sentit en el moment en el que les situem dins d'aquesta perspectiva niada i ens dóna eines pràctiques per identificar així mateix tàctiques i fer diagnòstics de l'escalació.

El tercer grup té a veure amb la prevenció. És a dir, ¿que podem fer en concret per a que la crisi no es repeteixi en un futur? Aquí el que hem plantejat ha estat la qüestió de les obertures d'espais de participació, espais que com hem mostrat se'ns presenten com a espais relacionals potencialment democratitzadors.

En quart lloc, el conjunt de preguntes que ens suposa una major ampliació de marcs, tant a nivell substantiu com normatiu, la visió de futur. Responen a aquestes qüestions es on es posen a funcionar els imaginaris de les diferents parts implicades. Suposa una visió estratègica a llarg terme sobre el sistema en general on es dona el conflicte. Aquest conjunt de preguntes, molt necessàries per a garantir el caràcter progressiu de la construcció da pau, ens dóna però poques respostes pràctiques.

L'últim conjunt de preguntes és el que més ens pot aportar de cara a la nostra labor. Tornem un cop més a identificar el nivell mitjà com a nivell clau en la construcció de pau, en el pont entre la situació a canviar i la situació desitjada. Aquestes preguntes corresponen al moment de transformació, al moment de canvi, de transició.

En el camp de la construcció de pau, la transformació s'ha entès en diverses dimensions. Per una banda, la dimensió descriptiva des de la que s'entén la transformació com els efectes que produeixen sobre la realitat el propi conflicte. Per l'altra, des de una dimensió normativa, la transformació com els objectius que tenim com a interventors en el conflicte. Aquestes transformacions, des de qualsevol de la seva dimensió, s'ha de treballar des de la dimensió relacional, estructural i cultural.

Tot i això, des de la nostra perspectiva tenim també de fer una mirada crítica a aquest postulat. Des del camp de la construcció de pau, tant les aportacions que vénen de la

realpolitik de les Relacions Internacionals com les aportacions que incorporen elements substantius i fins i tot emocionals en la seva actuació com son les de la Resolució de Conflictes, front a les realitats conflictuals actuals, han hagut de desplaçar-se una en direcció de l'altra per tal, per una banda, de que les primeres es basin en un coneixement més fonamentat i, per altra, que les segones tinguin un major abast i contacte amb el marc polític. Aquest punt de trobada ha estat la idea de reconciliació, centrant-se aquesta en un enfortiment del espais relacionals.

El sistema i les relacions entre les parts ens permeten entendre la dinàmica i la estructura del conflicte. Per tant, la relació esdevé un dels elements principals tant com a eina per a l'anàlisi i el diagnòstic com en quant a l'objectiu. La gran aportació de la reconciliació és que concep el conflicte perllongat com un sistema i es centra en les relacions que en ell s'hi donen (Lederach, 1998:54).

Com dèiem, però, la crítica que nosaltres aportem a aquest paradigma aplicat a la temàtica en la que ens centrem en aquesta recerca és el fet que aquest model s'aplica a conflictes armats internacionals i el nostre objecte d'estudi queda molt lluny d'aquestes realitats. Així, en el marc dels conflictes ambientals en l'àmbit local i dins del paradigma de governança en el que també ens trobem en conflicte no és entès en si mateix com un element a eliminar. És dir, d'acord amb les aportacions en el camp de la democràcia, el conflicte és allò que fa moure la democràcia. El que sí que és l'objectiu és un marc relacional on des de la pluralitat i el respecte es transformin les relacions de poder.

És a dir, no ens interessa tant el que el conflicte s'acabi, eliminar-lo. En aquest sentit la reconciliació no seria l'objectiu tal hi com es planteja des de la construcció de pau. L'objectiu, és desxifrar quines són les possibilitats que des d'un conflicte local territorial es conformi un espai de trobada (la reconciliació també es defineix com a tal en la construcció de pau) a través i des del que es pugui dur a terme una transformació en el formes democràtiques locals.

En qualsevol cas, una de dels majors dificultats a les que ens hem enfrontant en aquesta recerca és precisament allò que la pot fer rica. El pont entre la governança i la construcció de pau no és senzill de construir, doncs és parteix de concepcions molt diferents del conflicte. Com es deia, mentre per la primera el conflicte és quelcom inserit i necessari per al bon funcionament de la democràcia, pel segon, el conflicte és allò a eliminar. Tot i així podem solucionar aquesta diferencia de concepcions redefinint el propi concepte de conflicte i de pau. El que farem serà trobar aquest element en comú per treballar-lo des

d'ambdós punts de partida. El de la relació i el reconeixement cara a la construcció de noves relacions, la construcció d'un futur. Però no només això, la construcció de pau suposa així mateix la idea de procés. La idea de procés és quelcom que també ens apareix en la governança, emparada a la idea de construcció.

Un altre punt clau i de trobada entre la literatura sobre construcció i de pau i la literatura sobre governança gira entorn a el paper dels diferents actors. Un dels punts dèbils, és a dir, un dels més discutits però més controvertits és la qüestió de la voluntat política com a element necessari per a que un procés participatiu tingui èxit o fracàs. Nombroses recerques i experiències han mostrat com més enllà de molts mecanismes que son necessaris per a que un procés participatiu funcioni es posin en marxa en el mateix, al final, hi ha un element imprescindible, la voluntat. Amb això no volem dir que sigui necessari que hi hagi una certa innocència i que la pròpia institució vulgui obrir els espais de decisió per bona fe. Aquesta voluntat pot ser fruit d'això o fruit simplement d'una visió estratègica per enfortir el seu paper front la ciutadania. En qualsevol cas, més enllà de les raons que portin a obrir aquests espais, cal que aquests s'obrin i això només es fa per voluntat. Per suposat no estem negant l'existència de la participació per irrupció. Tal i com hem vist, és una via d'accés a la participació que trobem en tots els nostres casos amb resultats, com hem vist també diferents. Però la diferència en aquests resultats s'ha donat en gran part pel grau d'obertura de les institucions ja sigui al reconeixement dels actors detractors ja sigui obertura a les reivindicacions i plantejaments.

Com dèiem, un dels punts calents és la qüestió de la voluntat. Si aquest mateix debat el traslладem a la construcció de pau ens trobem amb una àmplia literatura que centra l'atenció en la personalitat dels actors implicats en un conflicte cara a una possible construcció de pau. Aquesta perspectiva té sentit sobretot i partim de la visió de construcció de pau a un nivell alt (de dalt a baix). Si més no, hi ha tota una revisió crítica a això que creiem que ens pot ajudar a desencallar la qüestió de la voluntat en la participació ciutadana. Es parla, front al pes del personalisme, d'un procés de rols i funcions dels actors. Aquesta qüestió es lliga amb la qüestió de la necessitat de diferents estratègies en les diferents fases d'un conflicte.

Així, podem dir que el conflicte, com a xoc d'interessos, no és ni positiu ni negatiu en sí mateix. El conflicte, de per sí, és interessant per les Estructures d'Oportunitat Política que genera per al canvi. Però segons com sigui la seva gestió i l'ús del conflicte i la gestió de les Estructures d'Oportunitat Política generades, sorgirà un escenari positiu o negatiu. Per

tant, no es tracta tant d'eliminar el conflicte sinó de gestionar-lo de tal manera que d'ell sorgeixin processos creatius i no processos que acabin en situacions de bloqueig.

A partir d'aquí, podem observar com, en tots els casos estudiats, els conflictes han suposat una ruptura de les formes democràtiques existents, que, en major o menor mesura, han suposat almenys una oportunitat per a profunditzar en el procés democràtic, per a generar mecanismes participatius i fomentar espais de participació democràtica i per tant, espais potencialment democratitzadors. Però també han pogut generar l'efecte contrari, en comptes de generar un aprofundiment democràtic, han pogut portar a un aprofundiment del caràcter repressiu de l'Estat i dels poder fàctics tancant així l'espai democratitzador.

FONTS I REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Alfama, E., Casademunt, A., Coll-Planas, G., Cruz, H., Martí, M. (2007). Per una nova cultura del territori? Mobilitzacions i conflictes territorials. Icària, Barcelona.

Bárcena, I; Larrinaga, J; Zubiaga, M. (2011), Reflexiones teóricas sobre la relación entre medio ambiente, participación y democracia en Ibarra, Bergantiños, Martínez Participación, Cultura Política y Sostenibilidad. Hacer, Barcelona.

Bárcena, I.; Larrinaga, J. (2009), TAV, las razones del NO. Editorial Txalaparta.

Banks, M.H., i Mitchell, C. (1996), Handbook of Conflict Resolution: The Analytical Problem-Solving Approach. Londres, Pinter.

Blanco, I. I Gomà, R. (2002), Gobiernos locales y redes participativas, Barcelona, Ariel.

Bonet, J. (2011). Tesi doctoral “Participació ciutadana i polítiques de regeneració urbana al centre històric de Barcelona. UAB.

Brugué, Q. (2007), “La Participación en el Ámbito Local: ¿Una Crisis de Crecimiento?”, Temas, nº 152, pp. 64-67.

Brugué, Q. and Vallès, JM. (2005) “New-Style Councils, New-Style Councillors: From Local Government to Local Governance”, Governance, 18 (2), pp. 197-226.

Brugué, Q. , Gomà, R. and Subirats, J. (2002), “La agenda y el debate sobre en territorio en la sociedad de las redes” en Subirats, J. (coord.) Redes, Territorio y Gobierno, Barcelona, Diputació de Barcelona.

Brugué, Q. , Gomà, R. and Subirats, J. (2005), “Gobernar Ciudades y Territorios en la Sociedad de las Redes”, Revista del CLAD, nº 32, pp. 5-18.

Brugué, Q., Font, J. y Gomà, R. (2003), “Participación y Democracia. Asociaciones y Poder Local” en Funes, M.J. y Adell, R. (eds.) Movimientos Sociales: Cambio Social y Participación. Madrid: Ed. UNED.

Brugué, Q. I Gomà, R. (1998), Gobiernos locales y políticas públicas, Barcelona, Ariel.

Brugué, Q., Donaldson, M. y Martí, S. (eds.) (2003), Democratitzar la Democràcia: Reptes i Mecanismes de Participació en l'Àmbit Local. Barcelona: Fundació Catalunya Segle XXI.

Cortina, M., Engelken-Jorge, M., Paniagua, G. (2010), “La relación participación / cultura política republicana” en Bergantiños, N. y Martínez, Participación, Cultura y Sostenibilidad, Barcelona, Hacer.

Dugan, Maire (1996). “A Nested Theory of Conflict”, Women in Leadership, 1 (1) (verano), 9-20.

Ferran, A i Casas, C (coords.) (2006). La cultura del no. El conflicte ambiental i territorial a Catalunya. Vic: Eumo editorial.

Fisher, R. (1997), Interactive Conflict Resolution. Siracusa, NY, Syracuse University Press.

Fisher, Simon, Dekha Ibrahim Abdi, Jawed Ludin, Richard Smith, Steve Williams, i Sue Williams, (2005) Working with Conflict: Skills and strategies for action, London, UK: Zed Books.

Hocker, Joyce L. and William W. Wilmot, (1995) Interpersonal Conflict, 4th Edition, Dubuque

Ibarra, P; Bergantiños, N. y Martínez, J. (2011), Participación, Cultura y Sostenibilidad, Barcelona, Editorial Hacer.

Ibarra, P. (2005), Manual de sociedad civil y movimientos sociales, Sintesis, Madrid.

Ibarra, P. 2008. Relational Democracy. University of Nevada Press, Reno, EEUU.

Ibarra, P., Gomà, R., Martí, S. (coords.). (2002), Creadores de democracia radical. Movimientos sociales y redes de políticas públicas, Barcelona, Icaria.

Ibarra, P. y Tejerina, B. (1998), Los nuevos movimientos sociales. Transformaciones políticas y cambio cultural, Madrid, Trotta.

Kearns, A.; Parkinson, M. (2001). The Significance of Neighbourhood. Urban Studies, Vol. 38 núm. 12.

Lederach, J.P. (1998), Construyendo la Paz. Reconciliación sostenible en sociedades divididas. Bilbao, Bakeaz, Gernika Gogoratuz,.

Martí, M. et al. (2009) Gobernanza y participación en políticas de regeneración urbana a Parés, M. Participación y calidad democrática. Ariel: Barcelona

Martí, M. i Parés, M. (coord.) (2009). Llei de barris: cap a una política de regeneració urbana integral i participada? Barcelona: Escola d'Administració Pública, Generalitat de Catalunya

McAdam, Tarrow y Tilly (2005). Dinámica de la Contienda Política. Barcelona, Editorial Hacer.

Mitchell, Christopher, (2002) "How Much Do I Need to Know?" en John Paul Lederach i Janice Moomaw Jenner, Eds. Into the Eye of the Storm: A handbook of international peacebuilding, San Francisco, CA: Jossey-Bass.

Nel.lo, O. 2003. Aquí no! Els conflictes territorials a Catalunya. Barcelona, Empúries.

Nel-lo, O. (2006). És la cultura del no l'origen del conflicte ambiental i territorial que hi ha avui a Catalunya? En Ferran, A i Casas, C (coords.) (2006). La cultura del no. El conflicte ambiental i territorial a Catalunya. Vic: Eumo editorial.

Purdue, D. (2001). Neighbourhood Governance: Leadership, Trust and Social Capital.

Putnam. R.D. (1994) Making Democracy Work. Civic Traditions in Modern Italy. Princeton University Press, Princeton, New Jersey.

Pruitt, Dean G., and Sung Hee Kim, (2004) Social Conflict: Escalation, Stalemate, and Settlement, Third Edition, New York, NY: McGraw Hill Higher Education

Tarrow, Sidney (1997), Poder en Movimiento, Madrid, Alianza.

Thurston, C.Q.. (2008). SSGAE Framework for Conflict Analysis. ISA Conference Paper.

Sandole, Dennis J.D. (2003), "Typology" in Conflict, Eds. Sandra Cheldelin, Daniel Druckman, and Larissa Fast, New York, NY: Continuum.

Stoker, G. (1996), "Governance as theory: five propositions", International Social Sciences Journal, n. 155, pp. 17-28.

Subirats, J., Blanco, I., Brugué, Q., Font, J. Gomà, R., Jarque, M. i Medina, L. (2001), Experiències de Participació Ciutadana en els Municipis Catalans. Barcelona: Escola d'Administració Pública de Catalunya.

VVAA (2004). Foro para un Zorrotzaurre Sostenible. Ajuntament de Bilbao, Bilbao.

Vilaregut, R. (2009) "Formas de participación no institucionalizada", Parés, M., Participación y calidad democrática. Evaluando las nuevas formas de democracia participativa. Editorial Ariel 2009.

Zubiaga, M., Ibarra, P. y Bárcena, I. (1998). «Movimientos Sociales y Democracia en Euskadi.» en Ibarra, P. y Tejerina, B. Los Movimientos Sociales, transformaciones políticas y cambio cultural. Editorial Trotta, Madrid.

Wehr, Paul. (1979) Conflict Regulation, Boulder, CO: Westview Press,

Wilmot, William W., Joyce L. Hocker, (2001) Interpersonal Conflict, 6th edition, Boston, MA: McGraw-Hill.

ALTRES FONTS CONSULTADES

En aquesta recerca, les fonts utilitzades han estat bàsicament les fonts secundàries. Així, a la recerca bibliogràfica se li afegeix recerca d'informació a Internet i premsa i documents produïts pels propis actors. Tot i això, s'han realitzat quatre entrevistes a informadors clau i membres de les diferents campanyes i plataformes. Per l'anàlisi s'ha utilitzat l'anàlisi de discurs en base a totes aquestes fonts documentals que es detallen a continuació.

<http://ccqc.pangea.org/cinturo.htm>

<http://ccqc.pangea.org/>

<http://www.zorrozaurre.org/>

<http://www.proyectosbilbao.com/>

<http://www.zorrotzaurre.com>

<http://www.bilbao.net>

<http://www.euskalyvasca.com/es/home.html>

<http://sindominio.net/ahtez/>

<http://www.ahtgelditu.org/>

<http://www.ekologistakmartxan.org/>

Entrevistes:

Onintze Oleaga. Regidora de Media Ambient de l'Ajuntament d'Atxondo 2007-2011.

Almudena Garrido. Membre del Foro para un Zorrotzaurre Sostenible.

Maties Secarrant. Membre de la campanya contra el Quart Cinturó.

Jordi Bonet. President de la Federació d'Associacions de Veïns de Barcelona.

ICIP WORKING PAPERS SUBMISSION GUIDELINES:

International Catalan Institute for Peace (ICIP)

■ ■ The principle purpose of the ICIP is to promote a culture of peace in Catalonia as well as throughout the world, to endorse peaceful solutions and conflict resolutions and to endow Catalonia with an active role as an agent of peace and peace research. The ICIP, seeking consistency between ends and means, is governed by the principles of promoting peace, democracy, justice, equality and equity in relationships between individuals, peoples, cultures, nations and states. It holds the aim of working for human security, disarmament, the prevention and peaceful resolution of conflicts and social tensions, and strengthening the roots of peace and coexistence, peace building and advocacy of human rights.

Objectives of the Publication

■ ■ The ICIP wants to create an open forum on topics related to peace, conflict and security. It aims to open up debate and discussion on both theoretical and contemporary issues associated with the pursuit and maintenance of peace in our world. It strives to connect an eclectic group of voices including career academics, PhD students, NGO representatives, institutional representatives, and field workers and field writers to celebrate ground-breaking and constructive approaches to peace and conflict resolution.

Scope of the Publication (List of Themes)

■ ■ The ICIP is interested in works related to peace, conflict and security research. It aims to provide an innovative and pluralist insight on topics of methodology of peace research, the history and development of peace research, peace education, peace-keeping and peace-creating, conflict resolution, human security, human rights, global security, environmental security, development studies related to peace and security, international law related to peace, democracy, justice and equality, disarmament, gender, identity and ethics related to peace, science and technology associated with peace and security.

Audience:

■ ■ The ICP aims to provide accessible, valuable and well-researched material for all those interested in the promotion of peace. Our audience includes fellow academics and researchers, student of peace and security, field workers, institutional and governmental representatives as well as the general public.

The review process

■ ■ Peer reviewed. Submissions should be sent directly to the series editor (recerca.icip@gencat.cat), who will check whether the paper meets the formal and general criteria for a working paper and will commission a review.

■ ■ The review procedure is double-blind. The series editor will choose two anonymous reviewers, generally from the Editorial Board, but may also commission an external review from outside the ICIP.

■ ■ Reviewers are asked to write a review within a month after having received the paper. Reviews should clearly indicate one of four options: (1) accept without changes; (2) accept with minor changes; (3) allow for resubmission after major changes (4) reject. Options 2 to 4 require some detailed comments. If a paper is accepted (option 1 or 2), reviewers are kindly asked to help authors correct minor

linguistic or other errors by making notes in the manuscript. If they use the track changes function for this purpose they should make sure that their comments are anonymized.

Who may submit working papers?

- The main criterion for the submission of Working Papers is whether this text could be submitted to a good academic journal.
- ICIP staff and other fellows and visitors affiliated with the ICIP are expected to submit a working paper related to their research while at the ICIP.

Submission System

- All submissions can be made to the ICIP e-mail address: recerca.icip@gencat.cat with *Working Papers – submission* in the subject line.

Author Biographical Statement

- Authors must all provide a short biographical note including full name, affiliation, e-mail address, other contact information if necessary and a brief professional history. This information should be provided on a separate sheet with the title. All other personal references should be removed from the submission to ensure anonymity.

Abstract

- All papers must include English language abstracts (150 words max.)

Keywords

- A list of four to six keywords is also required.

Language and Style

- Authors may submit in Catalan, Spanish or English. The submission must be clearly written and easy to follow with headings demarcating the beginning of each section. Submission must be in Arial 11, double spaced and pages must be numbered.
- Papers should not be longer than 15,000 words (incl. footnotes and references). Longer papers may be returned with a request to shorten them. Papers that require more extensive presentation of data may add these in an appendix that will count separately. Appendices should, however, present data in a reader-friendly and condensed format.
- Papers that will require extensive linguistic editing will not be accepted for review. Minor linguistic corrections (as well as required revisions) suggested by the reviewer must be implemented by the author before the final editing of the paper.

Footnotes

- Footnotes may be used to provide the reader with substantive information related to the topic of the paper. Footnotes will be part of the word count.

References

- The Harvard author-date system. In this system, sources are briefly cited in the text, usually in parentheses, by author's last name and date of publication. The short citations are amplified in a list of references in alphabetical list, where full bibliographic information is provided. Bibliographic references must follow *The Chicago Manual of Style* (15th edition). See a *Chicago-Style citation quick guide* at: http://www.chicagomanualofstyle.org/tools_citationguide.html
Citation generators:
<http://www.workscited4u.com/> i <http://citationmachine.net/>

ICIP WORKING PAPERS

2013/1

La societat civil global: Les complexitats d'un espai de contestació
per Núria Suero i Comellas
(disponible en català)

2012/8

Political Humor as a Confrontational Tool Against the Syrian Regime. A study case: Syria
per Blanca Camps- Febrer
(disponible en anglès)

2012/7

Social media and political change: the case of the 2011 revolutions in Tunisia and Egypt
per Regina Salanova
(disponible en anglès)

2012/6

Peacetime Violence in el Salvador and Honduras. A Tale of two Countries
per Rachel Meyer
(disponible en anglès)

2012/5

Does Warfare Matter? Severity, Duration, and Outcomes of Civil Wars
per Laia Balcells i Stathis Kalyvas
(disponible en anglès)

2012/4

Las posiciones de los diferentes grupos políticos israelíes sobre la resolución de la situación de los Refugiados
per Aritz García Gómez
(disponible en castellà i anglès)

2012/3

Els esperantistes catalans. Un col·lectiu pacifista en un món global
per Hèctor Alòs Font
(disponible en anglès i català)

2012/2

Autonomía comunitaria y caciquismo: identidad étnica, control social y violencia en una comunidad mixte de Oaxaca
per Ignacio Iturralde Blanco
(disponible en anglès i castellà)

2012/1

The analysis of the framing processes of the Basque peace movement: The way Lokarri and Gesto por la Paz changed society
per Egoitz Gago Anton
(disponible en anglès i català)

2011/8

New developments of peace research. The impact of recent campaigns on disarmament and human security
per Javier Alcalde and Rafael Grasa
(disponible en anglès)

All numbers available at / Tots els números disponibles a:
http://www.gencat.cat/icip/eng/icip_wp.html

INTERNATIONAL
CATALAN
INSTITUTE

FOR PEACE

GRAN VIA, 658 BAIX. 08010 BARCELONA
T. 93 554 42 70 | F. 93 554 42 80
ICIP@GENCAT.CAT | WWW.ICIP.CAT